

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și străinătate:

Pe un an. . . 40— franci

Telefon

pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA
Strada Zrinyi N-rul 1/a.

INSERTIUNILE

se primesc la administra-
ția.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fl.

Manuscrisurile nu se in-
napoiază.

ROMÂNUL

România și situațiunea în Balcani.

Paris, 1 Octomvrie.

Situațiunea în peninsula balcanică inspiră mereu temeri serioase. Depesile sosite aici acum dimineata arată că spiritele în Bulgaria și în Turcia sunt agitate. Din sursă demnă de încredere se susține că Turcia, exasperată de veleitățile bulgare, se gândește la o pace cu Italia numai spre a se putea întoarce, cu toate forțele ei, asupra Bulgariei.

D. Sasanov a fost zilele trecute la Londra și a avut acolo conversațiuni foarte importante cu conducătorii politicii externe engleze. Ministrul de externe rus a voit să stabilească o anumită legătură între Petersburg și Londra, legătură foarte necesară pentru cele două state amice mai cu seamă când nouri grei apasă asupra atmosferei din Orient.

Cu prilejul acestor conversațiuni ministrul de externe rus nu s'a sfîșit să arate diplomaților englezi, că consideră situațiunea ca foarte gravă. Afară de aceasta presa din Londra a remarcat că d. Sasanov a avut o *întrevedere foarte lungă cu Tewfik-pașa*, ambasadorul Turciei la Londra. Ministrul rus a rugat stăruitor pe reprezentantul Turciei să întrebuinteze influința sa asupra sultanului spre a-l convinge să ia măsuri administrative și politice, în Macedonia, menite a mai calma spiritele slavilor de acolo și a preveni astfel o mișcare mare *ofensivă* a Bulgarilor.

Fără îndoială că această presiune pe care Rusia încearcă s'o facă asupra Turciei ne dovedește îndeajuns în ce stadiu desperat au ajuns lucrurile în balcani. Iată care este situația:

Nici tripla-înțelegere (Rusia, Franța și Anglia) și nici micile state din sudul Dunării nu sunt, în prezent, stăpânii situațiunii în Balcani. *Cheia situației* se găsește acum la Viena și Berlin și, putem să afirmăm cu orgoliu național: *la București*. Nici Bulgaria și nici Serbia nu vor îndrăzni să înceapă războiul în Balcani cât timp cabinetele din Viena și Berlin le opresc. Bulgaria e ținută în șah de România care ar invadea Bulgaria de nord și ar pune stăpânire pe linia Varna-Rusciuk imediat ce trupele bulgare ar porni spre Macedonia.

Austro-Ungaria înțelege să mențină politica sa de tutelă asupra micilor state slave din Balcani și este susținută, în această străduință, de imperiul german care nu poate vedea cu ochi buni *enormele progrese realizate de slavi* în deceniile din urmă.

România nu vrea să se gândească la *cuceriri* până când nu se vede scăpată de *amenințarea slavilor*, cari o împresoară ca un cerc de fier dela nord și sud. Singura bucată de pământ care îi desparte pe ruși de bulgari este Dobrogea. Această provincie românească îi împiedică pe slavi de a face *fuziunea* și tocmai din acest motiv politica românească tinde a menține, cu orice preț, acest pământ în stăpânire românească. El este singurul nostru drum la mare, porțița noastră de respirație și singurul dig pe care-l putem opune valurilor ce ar putea să năvălească dela sud, dinspre Bulgaria, ca și

dela nord, dinspre Rusia... Regatul nostru nu numai că nu poate să renunțe la Dobrogea dar tinde la o *rectificare de frontieră* în sudul Dobrogei care să ne dea avantaje *strategice* față de bulgari.

Politica aceasta, urmărită cu tenacitate de români și sprijinită (*nu întotdeauna energetic și sincer!*) de guvernele din Viena și Berlin, are o aliată firească în: *Turcia*. Tendința turcilor este să profite de ocaziunile, ce vor veni, spre a da o *lecțiune temerităței bulgare* spre a-și recăștiga prestigiul micșorat și spre a putea sustrage unei supravegheri europene care pentru turci devine din ce în ce mai supărătoare. În partea întâi a acestei politici: combaterea Bulgariei, Turcia nu va avea o amică și poate mâne o aliată din cele mai sincere: pe *români*, cari doresc și ei să dea bulgarilor o lecție pe care s'o țină minte. O scurtă *ocupație românească în Bulgaria* cu o administrație energetică ar aduce pe bulgari la simțul realității și i-ar face să mai uite grandioasele lor planuri de cucerire...

Din acest tablou reese un fapt: că deși Viena-Berlinul, Bucureștii și Constantinopolul au *scopuri finale* cu totul divergente, pentru moment politica acestor centre se întâlnește în aceeaș mare tendință: *înfrângerea și dacă se va putea înfrângerea slavilor*, fie în slavi dela nord (ruși) sau slavi dela sud (sârbi sau bulgari).

Aceste sunt tendințele românești în Balcani. Aceasta este politica regelui român, a *oficialității*, pentru aceasta e ținută gata armata și se fac manevrele aproape în fiecare an în Dobrogea. Este o politică prudentă și *reală*. Ea nu va întârzia de a

Somnambula.

De Dr. Al. Tălășescu.

Gogu și Alecu erau studenți la medicină, interni în spitalul Brâncovenesc și buni colegi. Experimentele cu ipnotismul provocat, creațiunea genului lui Charcot, îi preocupase poate mai mult decât trebuia. Ei găseau în acest fenomen ciudat al firei omenești nu numai un obiect de studiu, ci un adevărat cult, acea putere sufletească care îl apropie pe om de supraomenească, care împacă știința cu credința în Dumnezeu, cu nemurirea sufletului.

Prin ipnotismul științific credeau a se fi apropiat de însuși Dumnezeu, a fi înțeles minunile lui Christos. În ochii inteligenți ai acestor doi discipoli ai medicinei legile fundamentale ale naturii apăreau cu totul sub alte forme, prin nouj interpretări. Ei se jucau cu firea omului, pe care prin puterea tainică a sugestiunii reușiseră a și-o supune capriciilor lor. În special studiul fenomenelor admirabile ale *dedublării personalității* istericilor, adică transformarea persoanei respective prin puterea sugestiunii, sau a autosugestiunii, în o altă persoană care în realitate nu era.

Ei locuiau în comun o mică cameră în spital, deși nu erau în serviciul aceleiaș secțiuni. Gogu era la clinica boalelor interne pe când Alecu era la chirurgie. Locuiau împreună deoarece unele trăsuri aparente de caracter stabi-

liseră o încredere reciprocă, o afecțiune amicală și o intimitate între ei.

Pe bolnavii lor Gogu și Alecu au reprodus tot ceea ce știința observase până aci pe terenul ipnotismului. Ei ajunseră a prefăce și alte persoane susceptibile la hipnotism și să devie la rândul lor mediuri bune de experimentat. Astfel căpătără în scurt timp un renume în cercul cunoștințelor lor, că ar face minuni cu ipnotismul. Mai ales că îl întrebuintau și în scop de a vindeca boalele. În special femeile anemice, nervoase, deveneau în scurt timp perfecte mediuri de experiență.

Niciodată însă nu s'a aflat că ei ar fi uzat de această știință a lor și pentru scopuri galante; erau tineri onesti și dacă cucereau și ei, ca ori ce om la acea etate, inima vreunei lucrătoare, sau vânzătoare la magazinuri, succesul trebuia atribuit calităților lor fizice și sufletești și nicidecum abuzului de armele delicate ale științei. Cel puțin așa credea lumea. Erau însă și guri rele cari ziceau că între culisele vieții acestor doi tineri existau mistere, cărora unii, adică unele, — fiind aceste vorbe purtate mai ales de femei — le dădeau proporții fantastice. În realitate a fost ceva, o întâmplare interesantă și deplângătoare, pe care am aflat-o chiar dela unul din acești doi eroi ai științei și ai patimilor omenești.

Dar trebuie să vi-i prezint mai deaproape, pentruca să ne convingem și noi de însușirile lor în afară de știința lor ametoare.

Gogu, cu toate că avea nasul turtit, aproape dublu și un semn mare, roșu sub tâmplă, ce îi da la primul moment un aer foarte nefavorabil, avea în schimb, sub un păr vâlvoi, de strălucitul antracitului ce cădea peste o frunte bombată, doi ochi negri de japonez, cari te fascinau până în rărunchi. Mai avea și un dar excelent de a vorbi bine, iar în voce turna cu abundență o dulceață neobicinuită.

Aceste două calități ajutate de o inteligență superioară îl făceau foarte plăcut, cu toate că mulți dintre colegii lui nu-l iubeau. Prea li se părea a fi egoist. Femeile însă apreciază adesea ori alte însușiri în afară de frumsețe la bărbați, iar egoismul acestora le atrage spre prăpastie de unde nu mai este rentoarcere.

Alecu era de o statură marțială cu o figură blândă, tăcut; în ochii lui albaștri curați, ce-ți reamintea floarea cicoarei reflectată pe cer, se oglindea întregul lui suflet. Prin muncă inteligentă își crease o existență care oferea o perspectivă frumoasă în studiul medicinei. Nime n'ar mai fi putut descoperi în el puțul de moț, de pe Valea Crisului Alb, răstăcit cu câțiva ani mai înainte pe malurile Dâmboviței, flămând cu un certificat de maturitate dela Beiuș în buzunar.

Ceea ce-i putea apropia pe acești doi tineri era chiar caracterul destinat al lui Alecu. Altruismul lui poate prea pronunțat convenea prea bine firei egoiste a lui Gogu. În schimb el

aduce roade îmbelșugate. Rezultatul ei poate nu se va cunoaște pentru moment, *imediat* dar șefii politici trebuie să se gândească la viitor. Cred că acest viitor va justifica politica moderată de astăzi.

Aceasta nu însemnează însă că vom renunța vreodată la aspirațiunile noastre naționale, la *idealul* nostru cel mare. Nu. Dar politica *reală* își are necesitățile ei de cari trebuie să ținem cont dacă nu vrem să ne trezim la o realitate tristă tocmai atunci când suntem fermecați de imagini frumoase, strălucitoare, dar deșarte... Etapă cu etapă și cu multă măsură și perseveranță se face mărirea unei națiuni. Cele două calități principale în politica noastră trebuiesc să fie, cel puțin pentru moment, măsura și perseveranța.

Iată de ce politica *iscusită* și în același timp demnă a României storce admirația adversarilor ei. Să nu uităm niciodată însă că politica aceasta este susținută de o jumătate de milion și că ea nu este străină de inimile a altor 6—7 milioane de români cari trăiesc în afară de frontierele prezente ale regatului nostru.

„Goldiș și compania”. Imperialistul „Budapesti Hirrap” scrie sub titlul de mai sus un prim articol plin de venin. În articol socialistii, liberugetătorii și justhiștii — de sinceritatea acestor din urmă B. H. pare deplin convins — sunt tratați cu mai puțină ură și mai mult muștrați decât înjurați pentru „munca lor destructivă”, pe capul nostru însă înjurăturile cad cu găleata din peana scribului patriot. Discursul de Luni al dlui Goldiș, rostit în congregațiunea din Arad îi oferă lui „B. H.” un bun prilej de a răspunde unui cetitor al său la întrebarea, pentru ce Români și celelalte naționalități n-au luat parte mai activă în campania pornită împotriva guvernului, nu numai din cauza procedeele ilegale ale acestuia, ci și pentru că să grăbească realizarea votului universal. Cum se poate că scopul acesta urmărit și de naționalități, să nu atragă în luptă și pe Români, Slovaci și Sârbi? — s'a întrebat mirat credinciosul cetitor al lui „B. H.”?

— Fiindcă naționalitățile au ajuns la convingerea că e mai bine să tacă și să aștepte rezultatul „luptei destructive” a opoziției, care le servește perfect scopurile, — răspunde cu

multă înțelepciune sentinela clinodiilor naționale ale „poporului ales”. Căci, urmează cu glas profetic orșanul oligarhiei, ce alt rezultat poate avea lupta opoziției decât nimicirea hegemoniei maghiare și prefacerea „națiunii” în simplă naționalitate într'un rînd cu celelalte, și, în sfârșit, discompunerea țării și incorporarea la Austria?

Aceasta o urmăresc și naționalitățile și așa fiind, cât timp se găsesc alții cari să lupte pentru scopurile lor, n'ar fi deloc oportun să intre și ele în luptă. Ar atrage cel mult atențiunea bunilor patrioți asupra jocului primejdios la care și-au angajat puterile.

Agitatorul din Arad, dnul Goldiș, a comis așadar o greșală de tactică, atunci când și-a ridicat în congregație cuvântul pentru sufragiul universal, pentru că nu și-a dat seama de motivul tăcerii tovarășilor săi.

Cam acesta e în liniamente generale cuprinsul articolului din „B. H.” Pentru a-și ajunge scopul, autorul lui e silit să recurgă la o minciună, că adevărații noștri se feresc de un timp a se pronunța asupra importanței ce ar avea-o pentru Români o reformă electorală democratică și cinstită. „B. H.” se face a uita declarațiile făcute la Ileana-mare de însuși președintele clubului deputaților naționaliști, dl Dr. T. Mihali și de seria de adunări populare ținute în toate ținuturile locuite de naționalități. Nu atât reforma electorală propusă de opoziție, reformă pe care în atâtea rînduri am declarat că nu o putem primi pentru multele ei considerațiuni patriotice, — îngrijorează pe cei dela „B. H.”, cât mai mult soarta cabinetului Lukács și a majorității, din grația căroara, se vede, trage subvenții mult mai grase decât dela coaliția de odinioară. Sperînd publicul maghiar cu silueta înspăimântătoare a primejdiei naționalităților, „B. H.” speră că va putea ține închiegat partidul național al muncii — pornit pe calea disolvării.

Acesta e înțelesul adevărat al prim articolului de azi al lui „B. H.”, iar nu proiectul de reformă electorală propus de opoziție, care tot așa ni-e prietenă ca și partidul dela putere.

Proiectul de reformă electorală al guvernului. „N. W. Tagblatt” e informat că guvernul ungar a terminat toate lucrările pregătitoare în vederea proiectului de reformă electorală, pe care-l va prezenta camerei probabil încă în cursul lunii Octomvrie. Proiectul l-a elaborat secretarul ministerului de interne Némethy Károly. Ieri proiectul a ajuns în ministerul de justiție, cu în drumarea de a-l revidua încă odată, dar așa, ca pe 5 Octomvrie să-și termine lucrarea. În jumătatea a doua a lunii Octomvrie, pe la 15—20, proiectul va fi prezentat

M. Sale monarhului spre sancționare prealabilă.

Dintr'o conferență secretă a Croaților. La inițiativa deputaților croați din Dalmația s'a ținut încă în 23 a lunii trecute o conferență secretă în Viena, la care au fost invitate și partidele politice din Croația. Din această conferență la început n'a transpirat absolut nimic. Abia acum s'a aflat că partidul autonom și cel național au refuzat să participe la consfătuire. S'a discutat situația de drept public a Croației și s'a slevat ideea, ca poporul croat să trimită, în senzul constituției austriace din 1861, nouă deputați în parlamentul Austriei, unde aspirațiile și gravaminele Croaților vor afla de sigur mai multă ascultare decât în parlamentul oligarhiei ungare. Cei nouă deputați să fie aleși dintre membrii dietei din Croația disolvată în mod arbitrar de satrapul guvernului ungar. Alte amănunte n'au transpirat încă din conferența secretă a Croaților de pretutindeni.

Ministrul comun de finanțe către președintele șaburului bosniac. Cu prilejul constituirii majorității în dieta bosniacă, ministrul de finanțe Dr. Bilinski a adresat președintelui dietei o telegramă, în care-i mulțumește pentru activitatea depusă la înfăptuirea majorității. Tot odată îl asigură de interesul deosebit ce-l poartă pentru bunăstarea și fericirea popoarelor din Bosnia. În răspunsul său, președintele Sola felicită pe ministru pentru succesul ce l-a avut la partidele politice din Bosnia, cari sunt deplin convinse de bunele intențiuni ale ministrului.

Congresul comercianților români.

Arad, 3 Octomvrie.

Deodată cu serbările „Asociațiunii Transilvane” se va ține la Sibiu, Luni în 14 Octomvrie, și primul congres al comercianților români din Ardeal și Țara Ungurească. Momentul este potrivit ales și șansele de reușită par să fie cât se poate de favorabile.

Ideea unui congres al tuturor comercianților români din această țară nu este veche. Ea a fost lansată anul trecut la serbările din Blaj, când peste 50 de comercianți români, întruniți la o consfătuire intimă, au hotărât să convoace un congres general al co-

profita mult în studiile sale pe lângă Gogu, care era cu doi ani mai înaintat în medicină și înzestrat dela natură cu un spirit de observațiune adânc și cu un raționament foarte clar.

Așa erau ei acum douăzeci și cinci de ani. Se înțelege dar lesne că, deși erau studenți săraci, aveau, ca și pictorii modelelor lor, fiecare câte un *mediu* de sex feminin pe cât se poate de draguț; firi plâpânde, maleabile.

Mediurile lor erau două tinere lucrătoare cu gusturi mai alese și cu pretențiuni sufletești mai mari decât ce le-ar fi putut oferi un lucrător de seama lor. Fete fără părinți cu spirit expansiv, dar neted, cari cred până la urmă în dragoste și cari găsesc că dragostea de student este un rang mai nobil în erarhia lumii sentimentale.

Intâmplarea a voit ca Margareta lui Alecu să fie bună de *mediu*; alegerea ei a fost însă făcută înainte ca Alecu să se fi ocupat de ipnotism. Aceasta o deosebia de Mărioara lui Gogu, pe care o alesese anume spre acest scop dublu. În realitate fiecare din aceste două mediuri le îndestula în mod foarte plăcut cerințele inimii și ale științei lor. Intâlnirile le aveau în mod alternativ, odată, de două ori pe săptămână în o cameră închiriată de ei spre acest scop în Strada Esculap, Sediințele acestea se petreceau foarte distrat, așa că fetele deși se cunoșteau bine, nici odată n'au presupus că există ceva comun pentru ele; acea cameră mobilată din strada Esculap.

Mediul lui Gogu era o ființă docilă, o mașină vie, cărei îndată ce într'o zi i-a spus că nu mai trebuie să vie, nu s'a mai arătat în acea stradă. Adevărat că Gogu avea o influență absolută asupra ei. Era o sclavă născută spre a se supune. El obținuse o bursă pentru Paris și era preocupat cu pregătirile de plecare, avea nevoie de libertate pe care o începu prin a-și elibera sclava.

Mediul lui Alecu era cu mult mai frumoasă și conștientă de această podoabă corporală. Era ascultătoare însă numai în stare de somnambulism și Alecu o aducea să-și mărturisească secretele cele mai intime; îndată ce scăpa din starea ipnotică își relua independența sufletului pe care o poate avea o fată la 18 ani, crescută în multă umilință.

În inima ei se încuibase amorul cu mult mai adânc decât s'ar fi putut disloca cu sugestiunea. Acest subiect a fost discutat de mai multe ori întotdeauna cu păreri deosebite de către acești doi amici.

În somnul ei cataleptic îi mărturisise odată lui Alecu că, trecând într'o zi neobicinuită pe sub fereastra camerei din str. Esculap, a zărit la fereastră pe Gogu, care a privit-o cu niște ochi așa de strălucitori încât ea simți trebuința să se oprească pe loc și fără voie să intre în camera pe care de altfel o cunoștea prea bine. El nu o chemase cu vocea, ci numai cu mintea. Această chemare era însă de așa putere atră-

gătoare, imperioasă, încât ea na ezitat deloc a i se supune.

— M'a întrebat cum mă chiami și eu de frică că voi fi descoperită i-am răspuns: Janetta. Mi se pare însă că el îmi știe numele și că m'a adormit, deoarece când am plecat mă durea capul ca după o ipnotizare mai lungă, rochia și peptenătura îmi erau în disordine și... simțeam iocul sărutărilor lui pe buzele mele.

— Și, ai mai fost la el?

— Da, în fiecare Marți, când erai de gardă la spital, în total de șase ori, până ce a plecat la Paris.

— De ce nu mi-ai spus numai decât?

— Nu știu. Cred că nu îndrăzneam. Aveam mare frică de el.

— Te adormea întotdeauna?

— Da, dar cu totul altfel, nici nu mă adormea propriu zis, ci-mi sugera cu ochii o dragoste pasionată, la care mă supuneam. Trebuia.

— Trebuia? Atunci tu nu mă mai iubești?

— Ba da, ba da, deoarece el întotdeauna se transforma în chipul și în corpul tău.

— Cum așa?

— În acele momente îmi spunea că pe el îl chiamă Alecu și că ești chiar tu, iar eu trebuia să cred și credeam. Figura lui dispărea ca o nălucă și în locul ei apărea tu cu adevărat tu.

— Așadar îl iubești și pe el.

— Pe el? Pe el îl urăsc! Mi-e groază de el! E un călău. Mereu visez că vrea să mă ghi-

mercanților români în vederea unei organizări sistematice și a înființării unei „Reuniuni a comercianților români”. Organizarea aceasta urmărește două scopuri mai principale: pe de o parte o apărare mai temeinică față de concurența străină, câștigarea de capitaluri necesare etc., iar pe de altă parte lupta împotriva indiferentismului publicului românesc.

Congresul acesta, la care au fost invitate vre-o 150 de firme, și planul înființării unei „Reuniuni comerciale române” este primul asalt împotriva indiferentismului nostru proverbial. Mâna aceasta de comercianți români, cu toții oameni bravi și întreprinzători neînfricați, merită, din pricina curajului cu care urmăresc scopurile lor cinstite, mai multă considerație din partea noastră.

În toate țările românești se dă o luptă înviersunată pentru crearea unei clase de mijloc care formează așa numita „spinare” a neamului nostru. În România, cu toate libertățile de acolo, clasa aceasta nu s'a putut desvolta din pricina concurenței străine, necinstite. Acelaș fapt îl constatăm și în Bucovina și în Basarabia. La noi se află aceleași stări ca și la frații noștri din alte țări. Pe când însă în România statul și curentul naționalist sprijinesc în mod teoretic și practic crearea unei clase mijlocii, în Ungaria de clasa aceasta românească nu se interesează nime, cu atât mai mult că ea n'a fost de loc organizată.

Iată însă că comercianții români din Ungaria, oameni practici, după cum li-i și meseria, au început să se miște și au zis ca Mohamed: „Dacă muntele nu vine la Mohamed, va merge Mohamed la munte”, dacă publicul românesc nu vine la noi, vom merge noi în mijlocul acestui public, ne vom organiza, vom înființa o „Reuniune” și vom atrage atenția lumii asupra noastră. Și publicul acesta dacă va înțelege misiunea sa și însemnătatea clasei noastre mijlocii va trebui să-i sprijinească din răspuțeri. Căci e o rușine pentru noi, neam de patru milioane, să n'avem mai mult de vre-o 50 de firme comerciale românești în toată Ungaria.

În țara aceasta unde ni se iau orice libertăți politice și culturale, noi trebuie să stăpânim în centrele noastre măcar prin puterea noastră economică. Băncile au făcut primul pas, acum vine rândul comercianților și industriașilor. Aceștia, pe lângă puținii noștri funcționari, vor forma burghezimea noastră din care se vor recruta conducătorii noștri și care va fi cea dintâi sprijinitoare a scopurilor noastre culturale și naționale.

În alte țări clasa aceasta se bucură de cea mai mare considerație. Germania anul trecut era să poarte războiul din pricina unor comercianți și industriași germani din Marocco, șicanați de indigeni. Un stat întreg voia să puie în joc fericirea și prosperarea tuturor supușilor săi din pricina câtorva reprezentanți ai comerțului și industriei germane.

Ziarul „Românul”, care și-a deschis totdeauna cu drag coloanele sale pentru sprijinirea și încurajarea clasei noastre mijlocii și pentru discutarea modalităților de organizare a acestei clase, îndeamnă publicul românesc, și în special pe participanții la serbările „Asociației” din Sibiu să ia parte și la congresul comercianților noștri care se va ține în sala „Asociațiunii”.

Primul congres al comercianților noștri este o manifestație națională, unică în felul ei până acum. Datoria noastră e să arătăm că înțelegem importanța acestei manifestații românești.

Episcopia de Hajdudorog.

Documente privitoare la atitudinea arhierilor.

(Continuare și fine.)

Mai departe scoatem și smulgem dieceza de Oradea-mare, care dela întemeierea sa a fost supusă jurisdicțiunii aceluiaș arhieru de Strigon, în urma învoirei și renunțării libere a acestuia, de sub jurisdicțiunea și autoritatea sa, de așa, cât nu numai episcopii de Oradea greco-catolici uniți, ci și toate bisericile acelei dieceze, orașele, târgurile, satele, parohiile matre și filii, mănăstirile, instituturile de orice soi, și toate singuraticile persoane de ambe sexe, de orice grad și condițiune, în sfârșit tot ce există acolo să se socotească de

asemenea scoase și scutite penru totdeauna de autoritatea și jurisdicțiunea veche a arhieriscopului de Strigon. Așa stând lucrurile ridicăm teritorul atât a diecezelor de Oradea-mare și Făgăraș, cât și a celorlalte două dieceze de Lugoj și Gherla înființate de noi, dimpreună cu orașele târgurile, satele și celelalte accesorii, la treapta de provincie bisericească greco-catolică, unită de limba română și astfel constituim pentru totdeauna cu aceeași auctoritate apostolică un scaun mitropolitan, arhieriscop mitropolitan de Făgăraș pentru românii gr-catolici uniți...”

De aci s'a născut de altfel datina potrivită de alteum firei ritului grecesc, că S. Scaun să facă pururea deosebire între manifestațiile particulare ale ritului grecesc după limbile liturgice aprobate de S. Scaun. Acest chip de a privi lucrurile pretindea să se facă deosebire în cadrele numărului generale de rit grecesc, între rit grec pu, greco-melchit, greco-rutean sau slav, și greco-român, precum de alteum se face această deosebire și în biserica de rit latin, după limba liturgică latină sau slavă sau mozarabică.

În patria noastră ungară legile cuprind sub numerea de catolici de rit grecesc pe toți catolicii cari îmbrățișază ritul grecesc, fie pe rutenii fie pe maghiarii fie în sfârșit pe români. Dar S. Scaun răzămându-se mai vârtos pe bulla supraamintită, s'a îngrijit deosebit ca în actele sale să nu fie confundați unii cu alții românii cu rutenii. Spre adevierirea acestei afirmații fie destul să ne referim la decretul S. Congregațiunii de Propaganda Fide, prin care românii din capitala țării, din Budapesta sunt scoși de sub jurisdicțiunea parohului rutean prin aceste cuvinte: „deci credincioșii români fiind de alt rit, nu sunt supuși jurisdicțiunii parohului bisericii rutheno-grecoști din Budapesta. De-asemena a hotărât S. Scaun și în ce privește grija sufletesească a românilor emigrați în Statele Unite ale Americii, căci i-a supus jurisdicțiunii și grijei pastorale a episcopilor latini și nu a episcopului rutean trimis în America din Galiția.

Din aceste premise putem deduce următoarele concluzii:

1. Orișicât de laudabilă ar fi îngrijirea guvernului ungar în ce privește binele sufletesc al Ungurilor sau maghiarilor cari urmează ritul grecesc, totuși acesta nu poate fi urmărit pe paguba altor credincioși de ritul grecesc și cu știrbirea și nimicirea drepturilor câștigate, de care se bucură sub sentul S. Scaun apostolic diecezele și provinciile bisericești, — cum e în cazul de față și provincia noastră bisericească greco-română de Alba-Iulia și Făgăraș. De fapt prin ruperea alor 104 parohii se știrbește integritatea provinciei noastre metropolitane și 76473 de credincioși, cari prin bulla „Ecclesiam Cristi” au fost scoși pentru totdeauna de sub orice altă auctoritate bisericească,

lotineze. Ferește-te de el, Alecule. E amic fals, ambițios. Dacă m'a furat pe mine dela credința ta, te va trada și în alte cele. Bine c'a plecat... De nu s'ar mai reintoarce!

Ea nici odată n'a presupus mărturisirea aceasta, inconstiență și nici Alecu nu i-a desvelit-o. El voia să o mai studieze, iar în acest timp a intervenit ceva care n'are alt nume decât fatalitate.

De un timp ea devenise de o tristeță remarcabilă. În somnul ei ipnotic, la întrebările lui asupra cauzei acestei stări sufletesești ea răspunde șoptind: — De trei luni sunt *mamă!*...

Pe Alecu îl trecură un șir de fiori peste puțință de definit.

— Și cine este tatăl copilului? O întrebă brusc.

Urmă o tăcere. Ea deveni palidă de tot, mai albă ca varul și o încruntare de sprâncene dovedea că în ea se petrece o mare activitate cerebrală. Lupta cu sine. Buzele i se mișcau — mute.

— Răspunde-mi! ordonă el încă odată. — Cine este tatăl?

Un oftat lung fu răspunsul. În acea șoptită însă se distinse bine cuvântul îngrozitor: „Tu!”

— Minți! strigă el repede — voești să mă înșeli, să mă speculezi cu bastardul tău cules de pe stradă!”

La aceste vorbe aspre corpul ei fu cuprins de o sguđuire convulsivă încât Alecu se munci mult până să o deștepte și să-i curme suferința vădită.

După câteva zile o întrebă din nou în somnul ei ipnotic, dacă poate să precizeze ziua concepțiunii.

După o lungă pauză răspunde: „Joi, — 7 Maiu”.

— Dar de unde poți tu ști așa de exact, că ești mamă chiar din ziua de 7 Maiu și nu dela 5 Maiu?

— Pentrucă la 5 Maiu n'am fost la tine.

— Dar ai fost la *celalalt!*

— Nu, nu; el plecase în săptămâna precedentă, la 1 Maiu.

— Atunci poate ești de mai înainte...

— Nu; în cealaltă lună nu; cu neputință.

— De unde le ști așa de bine?

— Stiu, fiindcă văd. Eu văd totul, totul este luminos înaintea mea; văd interiorul corpului meu ca și când ar fi de sticlă, văd copilul care îți seamănă ție și nu lui.

— Atunci spune-mi de e băiat, ori fetiță?...

— Băiat.

Alecu tăcu și o deșteptă. Era foarte obosită. El își propusese a nu o mai ipnotiza niciodată.

După câteva zile Margareta i-a spus că merge pe câtva timp la țară, la o soră a ei de unde îi va scrie. El pricepu numai decât că ea voia să-și ascundă de lume, chiar și de dânsul starea în care se afla. Se știa vinovată și ori cum ar fi voit să-și găsească scuză în puterea sugestiunii, de care abuzase amicului lui Alecu asupra ei, ca nu-și putea ierta greșala față de amorul ei pe care îl considera a fi cu credință.

Ideia că a fost necredincioasă față de iubitul ei o persecuta cu o furie oribilă. Ea nu era deloc sigură de paternitatea lui, decât în stare de somnambulism, de care însă după deșteptare, nu-și mai aducea aminte de fel. În o asemenea indoială, ea nu voia să-și înșele iubitul cu un copil străin, nici n'avea îndrăzneală să mărturisească pe față greșala sa.

Se resemnase și plecă din București.

Trecură șase luni. Alecu nu mai avea știre de Margareta lui. El își pregătea examenul final de doctorat. Iubirea lui se transformă într'însul în o cestiune științifică, în o frământare a cugetării sale între indoială și valoarea exactă a celor mărturisite în mod inconstient.

Medicina legală, după multe și științifice discuțiuni, chiar după arătările lui Charcot, n'a admis ipnotismul ca probă testimonială în justiție. Somnambulismul poate fi consultat numai, dar nu și ascultat ca mărturie în judecată, deoarece s'a constatat că persoanele ipnotizate își transformă mentalitatea mașinalicește, fără voia lor, astfel, încât mărturisesc de bună credință în favoarea lor; în realitate nu spun adevărul. Spiritul de realitate care domnește peste întreaga ființă a omului și orice ocaziune, așa se vede că e mereu treaz și-i șoptește creierului adormit mărturisirea falsă sau tăcerea.

Alecu coresponda din ce în ce mai rar cu Gogu, dar nici odată nu i-a făcut aluziune la tradarea lui; știa bine că el numai din pasiune științifică a pus la încercare și a învins amorul

ar fi supuși acum unei noi auctorități în afară de hotarele provinciei noastre mitropolitane, ceea ce sigur ar constitui o violare a aceleiași bulle apostolice, pe care eram obișnuiți s'o privim până acuma de bază neclintită a bisericii românești, bază cu care ne făliam în fața fraților noștri, cari petrec în schismă deplorabilă, ea și cu scutul neclintit al credinței, culturii și apărătoarea naționalității noastre.

2. Dar ceea ce e mai mult prin ruperea aceasta a parohiilor noastre, credincioșii cari petrec în ele, ar fi siliți din partea însuși S. Scaun Apostolic, să-și schimbe ritul lor românesc, în butul faptului, că S. Scaun asigurase pe răsăriteni în nenumărate documente, că nimic nu-i zace mai mult la inimă decât ca ritul oriental, să rămână neștirbit și disciplina, pe care o au observat-o și profesat-o înainte de schismă, și care se razimă pe veicile lor liturghii și cărți rituale, să se țină cu scumpătate. Și nu trebuie să se uite împrejurarea că părinții noștri când încheiară în 1698 Unirea cu S. Scaun Apostolic, au declarat: „că astfel ne unim cu s. biserica romană și ne dechiarăm de mădulare a ei, ea pe noi și urmașii noștri nime în ritul nostru răsăritean să nu ne clătească; ci toate ceremoniile, sărbătorile și posturile precum au fost până acuma așa să rămână și de aci încolo; și să avem voie a le săvârși acelea după vechiul câlindar”. Iar episcopul când primi formula aceasta de unire, aduse pentru ea să depărteze dela sine orice bănuială c'ar voi să schimbe ritul și să-i asigure pe ai săi deplin, la sfârșitul formulei clauzula: „Dar noi subscriși facem Unirea de așa, încât religia noastră, ritul bisericii, liturgia, posturile și ordul nostru să rămână nevătămate. Cari dacă nu se vor observa, nici pecețile noastre să n'aibă nici o tărnie*).

Acest gând al primului nostru arhiepiscop și al preoților, cari au încheiat s. Unire, credincioșii noștri îl mărturisese și acuma, și siluirea credincioșilor din parohiile desmembrate de a-și schimba ritul, ar fi talmăciită în deobște ca o disconsiderare a atâtor promisiuni solenne făcute din partea S. Scaun.

3. Dar în contra acestor argumente desfășurate din parte-ne se spune în memoriul guvernului ungurese, că nu e just și echitabil, ca credincioșii maghiari sau unguri să fie supuși Episcopilor ruteni și români, și că aceștia n'ar avea posibilitatea să-și apere propria limbă și naționalitatea. Acestei obiecțiuni răspundem: N'a fost nici când gândul nostru sau al părinților noștri de a oprina în biserică naționalitatea credincioșilor de altă limbă și de a-i despoia de mângăierile religiei, oprind usul limbei materne a unui fiicăruia în tot ceea ce nu contrazice preceptelor bisericești. Astfel s'a întâmplat dară, ca și

*) v. Nilles. Symbolae vol. I pag. 205, 207.

bietei Margarete. Experiența aceasta a fost prea crudă, Gogu însă n'o simtea, nu putea înțelege că poate exista vre-un sentiment superior științei. El reușise să subjuge amorul constant al unei fete slabe prin dublarea personalității sale cu cea a amicului său Alecu, dar ea totuși rămăsese stăpână pe inima sa zdrobită, și fugi ca nime să nu-i cunoască cauza sângerării sale. Ce va fi făcut cu copilul? De sigur l-a avortat! Lui Alecu îi era năcaz că a lăsat-o să plece fără a-i descoperi că știe totul.

El era acum intern la Maternitatea.

Intr'o noapte îl deșteaptă infirmiera de gardă pentru o facere urgentă ce sosise chiar atunci.

Pe patul muncilor Alecu recunosc pe Margareta. Ea, cum îl văzu fu cuprinsă de un tremur convulsiv și numai decât căzu într'un somn letargic, asupra căruia el nu mai putu să influențeze cu nici o sugestiune. Convulsivile deveniră epileptiforme, foarte amenințătoare. Înzadar încercă prin toate mijloacele să o deștepte. Prin câteva mișcări de sbereri violente născu un băiat frumos, bine făcut, dar această naștere provocă încetarea ființei sale care se dedublase de data asta cu o ramură spre viață și cu alta spre mormânt.

Suspiniul ei de moarte se perdu între tipetele pline de viață ale copilului ei și al lui.

Al lui? Dar cine îl încredința că nu era al... celui alt?...!

Această idee îl goni în camera lui unde îl

în trecut, — precum mărturisește memoriul guvernului — credincioșilor maghiari și a celor români, cari mai bucură vorbese ungurește, să li se predice cuvântul Domnului în limba maghiară.

Să se noteze însă că singur limba pe care o vorbește cineva, nu e unicul criteriu al naționalității. Limba maghiară o vorbește toți credincioșii noștri din clasa mai cultă, și în conformitate cu art. de lege XVIII din 1879, în două sau trei decenii vor înbi-o toți locuitorii regatului; — astfel sunt întocmite legile țării noastre, pe cari și noi trebuie să le executăm, întru cât susținem școli publice.

Credem dară, suntem cu toată prevenirea față de intențiile S. Scaun și a guvernului regesc dacă punem la dispoziția S. Scaun acele parohii, a căror credincioși nu-s de rit român, ci rutheni, cari nu folosesc în liturgie limba paleo-slavă. Dar ne vine foarte greu să cedăm parohiile, a căror credincioși, deși eventual folosesc în conversația de toate zilele mai ales limba maghiară, nu vreau să părăsească ritul lor român, — căci astfel am vătămă constituția bisericii noastre particulare. Suntem doară datori să apărăm și menținem în vârtutea oficinului nostru neatinsă starea diecezelor provinciei bisericești.

Se face, ce e drept, observarea în raportul Em-lui Primat, că în parohiile greco-române, cari ar fi să se încorporeze nouci dieceze, ar putea să se folosească câtăva vreme și limba liturgică românească. Această concesiune, puțină mângăiere ne procură, că scopul avut în vedere este la urma urmelor despoierea auctorității S. Scaun prin însuș dreptul multor mii de credincioși de a se folosi de ritul aprobat de S. Scaun.

Sfântul Scaun cunoaște foarte bine frecărilor și turburările ce nu se pot potoli între italienii și slavii de sud pentru usul limbei liturgice. De ce mare folos va așa dară oprirea Românilor de a-și folosi limba liturgică, se poate prevedea foarte ușor!

III. Ce privește limba liturgică greacă-veche, care se statorește pentru noua dieceză, nu vom să facem nici o observație ca nu cumva observațiile noastre să fie talmăcite de așa, ca și când am voi să împiedecăm înființarea nouci dieceze. Totuși, în legătură cu părăsirea Em-lui Principe-primat, cuprins în des citatul raport: să se permită adevăra credincioșilor să folosească limba maghiară în părțile necesitare ale cultului, observăm că aparține sf. Scaun apostolic să chibzuiească dacă o astfel de concesiune se poate da sau ba. Fie-ne însă permis să reflectăm, că în ritul grecesc nu există ca în ritul latin așa zisa liturgie cetită și unde e introdusă, a fost introdusă numai prin abuz. Deși n'au loc la liturgie cântări în limba poporului (vernacula), căci toate răspunsurile se țin de esența liturgiei. Și precum în liturgia latină la exclamarea preotului „Sursum corda” nu se poate

cuprinse un vârtej de cugetări par'că ielele ar fi jucat danțul morții în jurul lui. Și astfel buimac plecă în umbra nopții rătăcind prin parcul dela Șosea, de unde numai zorile îl aduseră în oraș, palid ca un strigoiu cuprins în mreja zilei.

Douăzeci și cinci de ani au trecut de atunci; mii de zile, mii de nopți, cari toate au fost pentru doctorul Alecu, azi bătrân, gârbov și pleșuv înainte de timp, vedeniile acelui moment fatal din noaptea dela spitalul Maternitatea. Toate ceasurile acestor douăzeci și cinci de ani au fost pentru dânsul numai frământări penibile ale cugetării și zvârcoalei, ale remușcării.

Copilul îl luase o femeie caritabilă ca să-l crească și cu toate cercetările minuțioase tatăl său nu l-a putu regăsi nici până azi. Când uneori deschide vorba despre aceasta dramă a vieții sale mereu repetă aceleași cuvinte, ca un refren al unui cântec de jale:

— O fi al meu? Ori n'o fi al meu?!...

Dar dacă-i al meu!...”

— „Românul” se găsește de vânzare la chioșcul de ziare dela gara căilor ferate a statului (Staatsbahnhof) din Viena.

răspunde cu „Habemus ad Dominum” în limba poporului, tot așa exclamațiunilor și cetenilor, ce se țin de liturgie, pe cari preotul trebuie să le zică în limba liturgică, trebuie să li se dea răspuns din partea poporului în aceeași limbă liturgică.

*

Și după ce am permis toate aceste, fie-ne permis să ne îndreptăm iarăși către sf. Scaun apostolic și să-l rugăm umilit în numele întregii provincii ecclesiastice de Alba-Iulia și Făgăraș a Românilor, ca să crute moștenirea Domnului în sânul poporului român și să prevină primejdia recăderii în schisma funestă. E convingerea noastră folositoare deopotrivă Dinastiei habsburgice și patriei ungare. Nădejdea noastră a fost și este, aceeași nădejde care a nutrit și pe părinții noștri, — că întreg poporul român întors la unire s'a îndrepta spre Apus și se va simți tot mai atras spre simțimintele frățești ale poporului maghiar și grația suverană a regelui apostolic ungar, ceea ce e folositor deopotrivă poporului românesc și ungurese. Căzând la picioarele Sanctității Voastre, cerșim cu supunere binecuvântarea apostolică.

Blaj în Ungaria, din conferința episcopilor provinciei metropolitane de Alba-Iulia, ținută în 17 Februarie anul 1912.

Munca unui an.

Raportul general

al comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român”, către adunarea generală, convocată în Sibiu, la 13 și 14 Octomvrie 1912.

(Continuare).

Agenturi și Biblioteci.

Despărțămintele, în cursul anului 1911, au continuat și cu înființarea agenturilor și bibliotecilor. Cu sfârșitul anului 1911, Asociațiunea a avut 274 agenturi și 442 de biblioteci populare, (unele contopite cu bibliotecile parohiale și școlare). Intr'un singur an numărul agenturilor s'a sporit cu 15, iar al bibliotecilor populare cu 67. Comitetul central, dorind să aibă informații despre circulația cărților aflătoare în bibliotecile populare ale Asociațiunii și în alte biblioteci de pe teritoriul despărțămintelor, a întocmit un tablou statistic, adunând datele necesare dela directorii despărțămintelor. Tabloul se publică în anexa a IX-a a acestui raport. Din acest tablou rezultă că bibliotecile populare ale Asociațiunii au 26,335 de volume, cari au fost cetite cam de 9818 cetitori. Pe lângă bibliotecile populare ale Asociațiunii, pe teritoriul despărțămintelor se mai află 275 diferite biblioteci, despre cari nu avem încă date pozitive. Aceste date, în viitor se vor completa cu date mai precise.

La acest loc mai amintim că despărțămintele cu prea multe comune se dismembrază mereu, înființându-se despărțăminte nouă, cari sporesc, din an în an, activitatea Asociațiunii. În cursul anului 1911 s'au înființat următoarele despărțăminte: Beclean din desp. Dej; Cincul-mare din desp. Agnita; Hunedoara din desp. Turda; Indol din desp. Turda; Măhaciu din desp. Turda; Sălcuia din desp. Turda; Vișeu-Iza în desp. Maramurăs. În cursul anului 1912 s'au mai înființat patru despărțăminte nouă și anume: Ciadina din desp. Cluj; Chi-Gârbov, Giurgeu, Jiu și Tinca. Mai sunt pe cale a se dismembra și celelalte despărțăminte, cari cuprind un număr prea mare de comune.

Aceasta este activitatea ce a desfășurat-o Asociațiunea cu ajutorul despărțămintelor, pentru răspândirea culturii în popor. Credem că se poate numi pe deplin multumitoare, având în vedere mijloacele materiale restrânse de cari dispune instituțiunea noastră, și împrejurările grele cu cari trebuie să se lupte. Informațiuni și mai amănunțite despre activitatea despărțămintelor se găsesc în anexele X și XI ale acestui raport general.

Publicațiunile Asociațiunii.

Pe lângă această activitate desfășurată prin despărțăminte, Asociațiunea a publicat, în șase

numere pe an, revista Transilvania, redactată de secretarul Octavian C. Tăslăuanu. În revistă au apărut cercetări istorice și etnografice, documente privitoare la trecutul nostru, articole de actualitate, istoricul Asociațiunii și al tuturor așezămintelor ei, și informații despre mișcarea științifică literară. Revista s'a continuat și în 1912, iar dela 1 Ianuarie 1913 va apărea sub îngrijirea unui comitet de redacție, conform hotărârii secțiilor științifice-literare.

Dela 1 Ianuarie 1911, comitetul central, la propunerea secretarului Oct. C. Tăslăuanu, a reorganizat Biblioteca poporală a Asociațiunii, hotărând să apară în zece broșuri și un Călin-dar în fiecare an, cari să se trimită tuturor membrilor ajutători în schimbul unei taxe de cor. 2 pe an. Biroul central a făcut un apel și liste de abonament, pe cari, cu ajutorul Ven. Consistoare și a despărțămintelor noastre, le-a răspândit aproape în toate comunele. În urma acestei propagande, care s'a continuat și cu ocazia adunărilor cercuale și a prelegerilor populare, Asociațiunea a reușit să aibă la sfârșitul anului 1911, zece mii cinci sute optzeci și nouă membri ajutători, ca abonați ai Bibliotecii populare, răspândind între popor, într'un singur an, 116,479 de broșuri. Credem că acest fapt e unul dintre cele mai importante, nu numai în viața Asociațiunii, ci în însăși viața culturală a poporului nostru.

În „Biblioteca poporală a Asociațiunii”, îngrijită de secretarul Oct. C. Tăslăuanu, în cursul anului 1911, au apărut următoarele broșuri: Nr. 1. De demult de Dr. I. Lupaș; Nr. 2. Floarea soarelui, legendă în versuri de Ștefan Căcoveanu; Nr. 3. Din viețile sfinților: Ioan Gură de aur; Nr. 4—5 Povestea lui Harap alb de Ion Creangă; Nr. 6. Lucrarea pământului de Aurel Cosciuc; Nr. 7. Cântece din bătrâni, Cartea I. de Vasile Alexandri; Nr. 8. Povestiri din viața rănilor, Cartea I. de Ion Pop-Retegănuș; Nr. 9. Istoria marelui împărat Alexandru Macedon, partea I, Nr. 10. Istoria marelui împărat Alexandru Macedon, partea II-a; Nr. 11. Calendarul Asociațiunii pe 1912, întocmit de Oct. C. Tăslăuanu.

Cheltuielile de tipar pentru aceste broșuri, pentru apele și pentru adrese, împreună cu cheltuielile de expediție și onorarul unei persoane, care face administrația Bibliotecii, s'au urcat, în total, la suma de cor. 24,629.59 iar încasările au fost de cor. 20,376.59

Rezultă deci o pierdere de cor. 4,253.—

Cheltuielile de tipar s'au urcat mult, deoarece, la început, în urma deciziei comitetului central, Biblioteca s'a tipărit numai în 5 mii de exemplare. Nrile 1—3 au fost de două ori retrase, și numai cu începere dela Nr. 4 s'au tipărit regulat câte 15,000 de exemplare. Încasările au fost mai mici, cu aproape 1 mie cor., deoarece multe dintre despărțăminte au refuzat, conform §-lui 40 din statute, 20% din taxele membrilor ajutători. Pierderea de coroane 4,253 dela sfârșitul anului 1911, a scăzut la suma de cor. 3,220.20, făcându-se în cursul anului 1912 până la 1 Septemvrie, încasări în sumă de cor. 932.80, pentru broșurile date în comision și depozit. Pierderea de cor. 4,253 dela sfârșitul anului 1911 e de altfel acoperită de 36,057 broșuri rămase în depozitul Asociațiunii, în valoare de cor. 10,443.60, dintre cari o bună parte au trimis spre vânzare băncilor și despărțămintelor. Încasările ce le vom mai face până la sfârșitul anului 1912, vor acoperi, credem, pierderea din anul trecut și vor rămâne Asociațiunii peste 16 mii de broșuri, pe cari va putea vinde în anii viitori.

Ca să se știe câți membri ajutători a reușit să aibă fiecare despărțământ și cari profesioni

setesc „Biblioteca poporală a Asociațiunii”, am întocmit un tablou statistic, care se publică împreună cu raportul secretarului Oct. C. Tăslăuanu despre starea bibliotecii populare, în anexa a XII-a a acestui raport. Din acest tablou rezultă că desp. Făgăraș a avut cei mai mulți membri ajutători și anume 464. Peste 200 de abonați au avut următoarele despărțăminte: 1. Aiud-Teiuș, 2. Blaj, 3. Caransebeș, 4. Diciosânmărtin, 5. Lugoj, 6. Murăș-Oșorheiu, 7. Năsăud, 8. Oravița, 9. Săliște, 10. Sebeș, 11. Șimleu, 12. Turda, și 13. Vârșet. Dintre abonații Bibliotecii populare, 8136 au fost țărani, 555 preoți, 608 învățători, 669 meseriași, iar din restul profesiunilor (funcționari, studenți, militari, avocați, medici etc.) au fost 583 de abonați. Biblioteca a fost răspândită și în România (144 de abonați), Austria (3 abon.), America (24 abon.) și Rusia (1 abon.).

Biblioteca poporală s'a continuat, în aceleași condițiuni, și în cursul anului 1912, tipărindu-se fiecare broșură în 15,000 exemplare. Până la 1 Septemvrie a. c. are 10,296 de abonați. Ca orice întreprindere nouă, la început a avut să se lupte cu mari greutăți; de aici au provenit unele neregularități la apariția și expediarea broșurilor. Aceste neregularități astăzi sunt cu desăvârșire înlăturate și toate greutățile învinse. Biblioteca apare și se expediază regulat, așa că, în anii viitori, de sigur va crește numărul membrilor ajutători ai Asociațiunii, cari o abonează.

A doua bibliotecă editată de Asociațiune, și anume Biblioteca tineretului, îngrijită de regretatul Dr. Ion Borcia, în cursul anului 1911 s'a sporit cu o singură broșură: Cum se întorc rândunelele acasă, talmăcită de P. S. episcopul de Huși Nicodim. În cursul anului trecut s'au vândut în total 11,961 de broșuri, față de 1909 câte s'au desfăcut în cei doi ani precedenți, în cari s'au mai dăruit 7365 de broșurile. Biblioteca se va continua și în viitor, sub îngrijirea referentului secției școlare, d. Dr. Onisifor Ghibu. Biblioteca s'a și îmbunătățit și s'a și ieftinit, s'au introdus ilustrații în textul broșurilor, ca să le facă mai plăcute copiilor, și prețul unei broșuri s'a redus dela 6 fil. la 4 fil. Nădăjduim că și această publicație, îndeplinind o trebuință simțită în literatura noastră educativă, va lua un avânt îmbucurător, dacă va fi sprijinită de Consistoriile și școlile noastre.

Comitetul central a continuat și edarea manualelor de învățământ pentru Școala civilă de fete a Asociațiunii. Au mai apărut, având aprobarea ministeriului de culte, următoarele: Aritmetica pentru cl. I. de dna Eugenia Tordășianu; Igiena și elementele de biologie, tradusă de Dr. Ilie Beu; Gramatica maghiară și carte de citire pentru cl. III. de regretata profesoară Ana Ferentiu.

Despre activitatea și starea celorlalte organe și așezăminte ale Asociațiunii, avem onorarea a vă raporta în cele următoare.

Secțiile științifice-literare.

Despre activitatea Secțiilor științifice-literare se găsește informații amănunțite în raportul secretarului literar și în rapoartele singuraticilor secții către ședința plenară, ținută la 1/14 și 2/15 Iulie a. c., anexate la procesul verbal al acestei ședințe. Aici ne mărginim a aminti numai câteva momente mai importante din activitatea lor. Chestiunea cea mai de seamă cu care s'a ocupat secția școlară, a fost gruparea profesorilor secundari în jurul Asociațiunii și organizarea lor în cadrele secției școlare. Secția școlară a lucrat un program amănunțit pentru ținerea unei întruniri a profesorilor în cadrele Asociațiunii, care s'a discutat pe larg în ședința plenară a secțiilor, dar fără a se ajunge la o soluție definitivă. Chestiunea

se va studia mai amănunțit și se va discuta din nou în ședința plenară viitoare. Secțiile s'au mai ocupat cu următoarele chestiuni: au luat dispoziții pentru adunarea materialului pentru dicționarul portativ, ce va conține cuvintele românești mai puțin cunoscute la noi, așătoare în scrierile autorilor mai însemnați; s'a decis să se editeze lucrările regretaților profesori Dr. I. Borcia și Aurel Bratu; s'a făcut propunerea ca Asociațiunea, întru cât e posibil, să caute a deveni membru al tuturor reuniunilor învățătoarești române; au recomandat să se deie premiul de 100 cor. dăruit Asociațiunii de d. Dr. G. Simon, avocat în Aiud, pentru lucrarea „Contabilitatea pentru popor” de Romu Dămbou, și să se exprime mulțumită altor trei autori cari au trimis lucrări reușite la concursul publicat de Asociațiune; secția istorică a adunat material pentru o nouă ediție a „Dicționarului numirilor de localități cu populațiune română din Ungaria”. Premiul Andreiu Murășanu pe 1911 nu s'a împărțit, neintrând la concurs nici o lucrare corespunzătoare. Secțiile s'au întregit, precum urmează: în secția literară s'a ales membru ordinar d. Dr. Alex. Bogdan, iar membrii corespondenți, d-nii: Axente Banciu prof. Brașov, Dr. Const. Lacea prof. Brașov, Dr. N. Drăgan prof. Năsăud, Alex. Ciura prof. Blaj, I. Agârbiceanu preot Orlat, Ștefan Căcoveanu jud. pens. Alba-Iulia, Dr. Horia Petra-Petrescu, publicist, Fofeldea și Dr. Alex. Tiple catechet în Năsăud. Din secția literară s'a retras membrul ordinar d. Andreiu Bârseanu. În secția istorică s'au ales membri corespondenți d-nii: Dr. Silviu Dragomir prof. Sibiu, Dr. C. Sulică oficiar la Muzeul din Budapesta și candidat de profesor, Mateiu Voileanu, asesor cons. Sibiu, Ion Birlea preot în Ieud, Dr. Ștefan Pop protopop în Iezvin, Dr. Iacob Radu canonic în Lugoj și Dr. Sterie Stinghe profesor în Brașov. În secția științifică s'a ales membru ordinar d. Ion Corbu funcționar în Bistrița, iar corespondenți d-nii: Tit Liviu Blaga prof. în Brașov, Alexandru Borza prof. Blaj, Iuliu Prodan profesor Zombor și Victor Stanciu prof. Sibiu. În secția școlară s'a ales membru ordinar d. Dr. Onisifor Ghibu, iar corespondenți d-nii: Dr. Octavian Prie prof. Blaj și Dr. Valer Seni prof. Năsăud. În secția economică s'a ales membru ordinar d. I. I. Lăpedatu, directorul băncii de asigurare, iar corespondenți d-nii: Constantin Hertia, directorul Cassei de păstrare din Săliște, Constantin Popp, funcționar la „Albina” Sibiu și Adrian Oțoiu directorul însoțirii „Plugarul” din Blaj. Din secția economică a dimisionat d. Dr. Cornel Diaconovich.

Membrii secțiilor științifice literare au colaborat la revista „Transilvania”, au censurat mai multe lucrări intrate la comitetul central și au ținut mai multe prelegeri populare și conferințe. (Va urma.)

Aviz

Avizăm abonații noștri că expediția ziarului „Românul” am transformat-o și în viitor foaia se va trimite după sistemul nou folosit și la foile mari din Budapesta și străinătate.

Deoarece aceasta transformare a reclamat o muncă uriașă și credem că s'au strecurat și unele greșeli la adrese, rugăm abonații cari nu primesc ziarul, sau primesc greșit să binevoiască a ne aviza despre aceasta ca să putem îndrepta momentan greșala comunicându-ne totodată și adresa completă la care trebuie să se expedeze ziarul.

Adm. ziarului „Românul”.

Rétay și Benedek

Re 3-52

întreprindere industrială de artă bisericască, sculptare de amvoane, altare și statui, — aurire și decorație de biserici.

Budapest, IV., Váci-utca 95. (saját ház).

În atelierul nostru se execută: altare amvoane presbiterii, bănci, rame pentru icoane și tot ce este necesar la împodobirea bisericilor. — Odăjdii, prapore, potire, candelabre, sfeșnice, etc. etc. — Altare vechi se auresc și se renovează. — Liferează statui sfinte, icoane, cruci lucrate artistic, pe lângă prețurile cele mai ieftine.

parale. Ieri băncile franceze au refuzat să dea împrumuturi Bulgariei iar fără bani nici o parte nu va putea să se războiască timp îndelungat.

În momentul acesta, însă, în Balcani i-a apucat pe toți dorul de luptă și, deci, nimeni nu-și mai bate capul cu nimic, nici cu admonierile puterilor și nici cu aceea, că nici unul dintre aliați nu va câștiga războiul și, că singura putere care va câștiga va fi Europa.

Dar, ceea ce servește spre liniștire e, că puterile sunt hotărâte să localizeze războiul.

Toate puterile accentuiază că Europa nu voește o conflagrație. Balcanul sângereze numai, deoarece după războiu prada și așa o vor împărți puterile între ele.

Mobilizarea corpului de armată din Timișoara.

Oradea-mare. — Comanda regimentului a primit două telegrame din partea comandei de corp din Timișoara. Una a sosit noaptea, conținând un ordin laconic: să fie deplin pregătit pentru mobilizare. Dimineata a avut loc o revistă generală a trupelor. Azi dimineată a sosit o altă telegramă conținând planul de mobilizare a regimentului din Oradea-mare.

Ofițerii și soldații sunt opriți să părăsească orașul, deoarece în fiecare moment se așteaptă ordinul de mobilizare.

Budapesta. — Bursa din Budapesta a primit știrea, că azi după amiază Serbia va declara războiul. La Banca austro-ungară s'au prezentat mulți pentru bani de aur, dar au fost refuzați. Banca și-a sistat plățile în aur.

Un important consiliu de miniștri în Serbia.

Belgrad. — Azi la amiază a avut loc aci un important consiliu de miniștri sub președinția regelui Petru. Prințul Gheorghe voia să străbată în sala unde se ținea consiliul însă ministrul de război Misich l'a oprit. Supărat pentru faptul acesta prințul Gheorghe a pământ pe ministrul apoi a fugit.

Părerea unui distins ofițer superior român.

București. — Un distins ofițer superior din armata română a declarat unui ziarist, că Turcia are acum un mare avantaj: concentrările făcute în ultimul timp în jurul Adrianopolului care se ridică la un număr peste 100.000 de oameni. Este drept, că mobilizarea în Turcia se face ceva cam greu, deoarece i-ar trebui un răstimp de 6 zile ca să-și aducă toate trupele din ținuturile depărtate ale Asiei. Odată mobilizarea făcută Turcia este în stare să bată întreaga peninsulă balcanică în scurtă vreme. Pentru un moment cei 100.000 de oameni vor ține piept primelor încercări de atac venite din afară pentru ca la sosirea grosului armatei turce, să se dea lupte hotărâte.

Terminând, d-se a căutat să accentueze asupra unui punct important: statele balcanice nici nu au banii necesari pentru a suporta greutățile unui războiu.

Manarhia și Novibazarul.

Roma. — Ziarul „Stampa” scrie: Austro-Ungaria nu se va învoi în nici un caz ca Serbia să-și mărească teritorial ocupând sandjațul Novibazar. Armata monarhiei va intra în cele mai apropiate zile în Novibazar.

Viena. — Delegatul Bela Tallian fost ministru de agricultură e de părere, că și dacă va izbucni războiul între Turcia și statele balcanice puterile le va succeda a-l localiza. Dar în ca-

zul când Serbia ar încerca să ocupe Novibazarul, noi cu ori ce preț trebuie să împiedecăm aceasta. Cu cea mai mare atenție trebuie să ne îngrijim ca populația Bosniei și Herțegovinei să nu fie răpită de agitația Serbiei. Din cauza aceasta în primul rând trebuie urcat contingentul trupelor din provinciile anectate. Mobilizare fără motiv imperios nu se va ordona. El e de părere că puterile și atunci vor ataca dacă Grecia ar voi să anexeze insula Creta. Dacă contrar tuturor așteptărilor va ajunge rindul la o împărțire teritorială, nouă nici decum nu ni e permis a privi cum își împart alții. Noi în tot cazul trebuie să ne tăiem drumul liber spre Salonic.

Regele Greciei în Viena.

Viena. — Ieri la 11 ore a.m. M. Sa împăratul în uniformă de colonel al primului regiment de infanterie a vizitat pe regele Greciei George, în Hotel Bristol. Regele George l-a primit pe M. Sa la trepte, în uniformă de colonel al regimentului 99 de infanterie. Întâlnirea între ambii suverani a fost foarte cordială. M. Sa împăratul a petrecut mai multe sferturi de oră la regele Greciei. Intorcându-se M. Sa la Schönbrunn multimea de mai multe mii ce aștepta pe Ringstrasse a făcut ovații furtunoase Monarhului.

Viena. — Cu câteva minute înainte de 3 ore d. a. l-a vizitat pe regele Greciei contele Berchtold. Vizita aceasta a durat 5 sferturi de oră. Regele George va părăsi Viena numai Sâmbătă.

Mobilizări de probă în Rusia.

Lemberg. — Corespondentul ziarului „Viek Novi” din Varșovia scrie că ferbințele de mobilizare în Polonia rusească încă n'a încetat. În toate oficiile militare de evidență se lucră ziua și noaptea la compunerea listelor rezerviștilor și în cartierul statului major se ia ca sigur, că mobilizării de probă din Polonia li va urma în timp de 8 zile mobilizarea generală. General-maj. Lukovski, șeful secției de mobilizare a sosit la Varșovia.

Munițiunea sârbească reținută în Austro-Ungaria?

Viena. — Afirmative în Bruck a L. ar fi sosit 18 vagoane cu munițiune sârbească pe care Franța voește a o trimite prin Ungaria la Belgrad. După cum se vestește căile ferate de stat ungare au refuzat transportarea munițiunii sârbești.

Soldații sârbi dealungul Dunării.

Panciova. — De-a lungul Dunării din toate părțile se înșirue miliția sârbească. Puterea armată a Serbiei e concentrată la Semendria. Trezirea din Ungaria în Serbia se permite numai cu pașaport.

Semlin. — Un regiment al cavaleriei sârbești a fost trimis cu un tren special în Bulgaria pentru întărirea cavaleriei bulgare la granița turco-bulgară.

Un autograf al regelui Carol către împăratul Austro-Ungariei.

București. — Fostul prim-ministru Carp, după o audiență mai lungă la regele Carol a fost trimis cu un autograf la M. Sa Francisc Iosif. După prezentarea autografului Carp se va întoarce imediat îndărăt.

Ruperea relațiilor diplomatice între Turcia și Bulgaria.

București. — Ambasadorul Turciei la București Setha Bey a plecat la Sinaia ca să comunice oficial regelui Carol ruperea relațiilor diplomatice între Bulgaria și Turcia. În cercurile diplomatice de aici se vorbește că, dacă puterile

nu vor interveni energic în timp de două zile Bulgaria va declara război Turciei.

Atitudinea puterilor.

Paris. — Ministrul de externe rusesc Sasinow a sosit ieri aci din Londra. Încă ieri seară Sassanow l'a vizitat pe ambasadorul Turciei iar acesta l'a chemat la sine pe reprezentantul bulgar, Stanciov și pe cel sârbesc, cu cari a conferat mai mult timp.

Ieri a primit Poincaré întreg corpul diplomatic în ministerul de externe. După primirea oficială prim-ministrul Franței a vorbit timp mai îndelungat cu reprezentantul bulgar și cel sârbesc. Amestecându-se în conversația aceasta și reprezentantul munteneș și cel grecesc, — după cum se vorbește — Poincaré ar fi accentuat într'un ton foarte energic că atât puterile triplei alianțe, cât și cele ale triplei alianțe voiesc să facă cu ori ce preț pace în Balcani.

A făcut atenți pe reprezentanții statelor balcanice că, marile puteri sunt una în toate privințele și îndeosebi l'a făcut atent pe Stanciov a se păzi dela ori ce pas neprecugetat, care ar provoca conturbări în Balcani.

Reprezentantul bulgar Stanciov a declarat cu ocazia primirii oficiale că știrea despre trimiteria ultimatumului e neîntemeiată.

O conferință europeană.

Paris. — La ambasada turcească de aci se crede că nici tripla alianță, nici tripla alianță nu vor refuza ideea Turciei care are de scop, ca puterile într'o conferință comună europeană să rezolve chestiile din Balcani. Aceasta ar fi după Turcia unica soluție posibilă, care nu ar însemna înjosirea imperiului otoman, neputând lua parte la această conferință, de sine înțeles, statele balcanice.

O înțelegere între Austro-Ungaria și Rusia în chestia balcanică.

Viena. — Din o distinsă sursă diplomatică se dă următoarea informație de mare importanță și de o semnificație decizătoare în situația actuală:

Între Austro-Ungaria și Rusia s'a încheiat o înțelegere pentru cazul când în Balcani ar izbucni un război între Turcia și statele balcanice coalitate. După înțelegerea aceasta Austro-Ungaria și Rusia își garantează reciproc, ori cum s'ar desvolta evenimentele în Balcani, a nu face nici un pas fără știrea celuilalt stat, nu vor suferi nici decum nici cea mai mică schimbare a statu-quo-ului fără învoirea lor, și ori ce pas ce-l vor face în Balcani, îl vor face numai după învoirea comună.

Pentru înțelegerea aceasta, care e într'u multe analogă celei dela Mürzstern s'au făcut primii pași de către contele Berchtold încă în primăvara acestui an. Ministrul de externe al Rusiei, Sassanow a comunicat cu ocaziunea vizitei sale din săptămâna trecută la Londra, ambasadorului austro-ungar din Londra, contele Mensdorf-Ponilly ca Rusia e aplicată la această înțelegere. Ambasadorul l'a încumostintat imediat pe contele Berchtold care a și raportat ieri M. Sale într'o audiență despre aceasta.

Înțelegerea probabil va fi publicată în zilele cele mai apropiate atât în Petersburg cât și în Viena. În cercurile diplomatice se crede că înțelegerea aceasta va contribui în mod simțitor la localizarea războiului în Balcani.

Situația din Balcani în delegațiuni.

În ședința de ieri a subcomisiunii de externe a delegațiunii austriace a fost la ordinea de zi predarea referentului Baguehem. Înainte de a-și începe raportul, președintele Paereneiter și-a exprimat părerea ca să nu se ia în discuție acest raport ci să se primească în întregime votându-i-se încredere lui Baguehem. Unii au pro-

MANDAT.

Aceia care cu prilejul cumpărării nou-tăților de toamnă și iarnă prezintă acest cupon, i se va acorda 5% rabat din prețurile noastre solide fixate.

Dantele, cordele, catifele, decoruri pentru haine, mă-tăsuri, ciorapi, mănuși și orice accesorii de croitorie

se capătă la

Ci 132-100

Filiala din Arad a magazinului de dantele din Budapesta Bulev. Andrásynr. 20

— palatul Fischer Eliz —

testat, iar alții au propus prelungirea ședinței. Baguehem în raportul său a făcut o rezumare a politicii austriace externe din timpul din urmă. Noi nu vrem — a zis referentul — vre-o schimbare în Răsăritul apropiat. Turcia să-și menție mai departe hotarele și să se întărească. E doar învederat că toate puterile nu voiesc ca Turcia să-și tragă socoteala cu Albanezii prin arme.

Trebuie să urmărim cu ochii în patru evenimentele din Albania și pretenziunile Albanezilor să le susținem întrucâtva, ca în dezvoltarea lor națională să nu fie opriti, iar Turcia să stăruiască prin partidul său dela putere ca să asigure pacea și ordinea... Aceeaș politică o urmărește și ministrul de externe. Și o vom menține bazându-ne pe legăturile strinse ce le avem cu Germania, iar pentru definitivă ei deslegare, în acest punct de vedere, trebuie să ne apropiem de Rusia. Monarhia noastră nu urmărește scopuri agresive și nici tendințe expansive pentru lărgirea teritoriului. Poziția ei tinde spre păstrarea situației de azi. În interesul păcii mi-am exprimat aceste vederi, cari cred, că vor fi și ale subcomisiei. De încheiere a propus să se voteze încredere ministrului de externe.

După o scurtă dezbateră asupra raportului, subcomisia l'a primit în întregime, ridicându-se ședința.

Numirea regelui Carol ca feldmareșal al armatei ruse.

Berlin. — Numirea regelui Carol al României ca feldmareșal general al armatei rusești e considerată în cercurile politice de aci ca un eveniment de deosebită importanță. Ziarele comentează și ele această numire. „Vossische Zeitung” e de părere că numirea aceasta n'ar fi avut loc tocmai în acest moment dacă Rusia n'ar fi vrut să atragă, prin aceasta, atențiunea statelor slave din Balcani, că ea aprobă politica României care are de scop menținerea păcii și n'are nimic de obiectat nici chiar presiune militară a României asupra Bulgariei pentru atingerea acestui scop.

Un termin de trei zile.

Belgrad. — În ministerul de externe se spune că azi la amiază se va inmanua Porții prin reprezentanții diplomați: bulgar, sârb, muntenegru și grecesc memorandumul comun, în care se accentuează energie că, întru cât Poarta nu va du garanții în timp de trei zile referitor la introducerea autonomiei, statele balcanice își vor valida drepturile cu arma. De altcun nota nu are caracterul unui ultimatum.

Viena. — Toate știrile din Belgrad și Sofia, precum și informațiile ministerului de externe austro-ungar, conglănuiesc, că soarta războiului se va decide în timp de 3 zile.

Azi sau mai târziu mâne puterile vor interveni colectiv la Poartă. Tot atunci Bulgaria, Serbia, Muntenegru și Grecia vor provoca Poarta că în timp de trei zile să publice iradea referitor la autonomia Serbiei vechi, Albaniei și Cretei. După acest termin deodată cu declararea războiului bubuiturile de tunuri la granița turco-bulgară vor secunda începutul războiului.

Bulgaria face primul atac.

Viena. — În cercurile militare înalte se știe deja cum și-au împărțit rolurile statele balcanice între olaltă. Primul atac îl va face Bulgaria și lupta se va da la început la granița turco-bulgară. Serbia, Muntenegru și Grecia vor concentra numai trupe la granițele lor pentru a lega trupele turcești, în acțiune vor intra numai după ce se va decide soarta războiului la granița turco-bulgară.

Flota turcească în drum spre litoralul bulgar.

Constantinopol. — Flota turcească a părăsit ieri Dardanelele și a sosit la Constantinopol. Nu

peste mult și-a continuat drumul spre litoralul bulgar. Se spune că flota turcească va bombardă porturile bulgare. Mai verosimil e însă că flota turcească va acoperi și apăra transportarea trupelor turcești. Turcia va debarca trupe la gurile Dunării și va ataca din partea aceasta Bulgaria.

Vești din Constantinopol.

Constantinopol. — Spiritele în Turcia sunt însuflete în măsura cea mai mare, presa provoacă poporațiunea mohamedană să fie solidară, în orașele din Anatolia s'a declarat războiul sfânt, în Salonic și Üsküb însufletețea e la culme — dar în Constantinopol totul e liniștit.

Până acum puterile încă n'au intervenit colectiv la Poartă. Reprezentantul Greciei s'a plâns ambasadorului englez că Poarta nu permite trecerea vaselor grecești prin Dardanele deși acele au înarborat steagul englez. Nenadovici reprezentantul Serbiei a fost rechemat dar până acum n'a plecat voind a lua parte la prezentarea memorandumului comun, și numai după aceea va pleca.

INFORMAȚIUNI

Arad, 3 Octombrie 1912.

Convocarea congresului național-bisericesc.

Excelență Sa Mitropolitul Ioan Mețianu a adresat episcopilor, consistoarelor, deputaților congresuali și tuturor celor în drept următorul circular:

Având în vedere §-ii 151 și 152 din Statutul organic, convocăm și prin aceasta declarăm de convocat congresul ordinar național-bisericesc al provinciei Noastre mitropolitane la biserica Catedrală în Sibiu, pe Luni în 1 (14) Octombrie a. c. la 9 ore înainte de amiază, în care zi, după terminarea ritualelor bisericesti, va urma numai decât deschiderea congresului și se vor începe lucrările congresuale conform regulamentului afacerilor interne.

Dat în reședința Noastră arhiepiscopescă-mitropolitană în Sibiu, la 15 (28) Septembrie 1912.

Ioan Mețianu m. p.
arhiepiscop și mitropolit.

Tenorul Rădulescu la Blaj. După ce l-am ascultat de atâtea ori, departe în nostalgia străinătății, după ce l'am ascultat de atâtea ori la adăpostul zidurilor multe, cari nu-mi puteau povesti ce doream eu, l'am întâlnit, după o vară, plin de amaruri, l'am întâlnit într'o seară posomorâtă la Blaj, unde cu cântecele lui a lăsat lumea uluită. Intre oamenii aceia cari îl ascultau înduioșați eram și eu, care eram deplin mulțumit cu executarea doinelor românești, cu deliciul doinelor mele.

Rădulescu e un cântăreț distins și nu face parte din acei nenorociți, cari, ajunși pe băncile cutărui conservator, socotesc incompatibilă doina de pe pedestalul lor de prețioși mari artiști. Spre deosebire de aceștia, Rădulescu își face o virtute purtând triumfător în drumurile lui, doinele românești, dându-le din sufletul său coloratura și melancoliile netălmăcite în care noi citim povestea neagră a unui neam bun și nenorocit.

În ploaja trilurilor lui treceau mândri ciobanii legendelor și iobagii pe cari moartea îi ajungea pe urma plugului, treceau toți cari își sunau rugăciunile în limba dulcelui Eminescu. Alora poate le-au plăcut mai mult ariile din maestri străini și liederurile lui Schubert, dar cum îmi spunea odată poetul Goga: „De ce să-ți sameni cartofi în San-Francisco, când ai

grădina ta lângă casă”?! La ce-am căuta cântece bizare, de cari nu ne leagă nimic decât capriciile, când avem pe ale noastre de cari ni se leagă zilele din copilărie, de cari ne leagă anii de adolescent și toată viața?

Ardealul ar trebui să-l primească pe Rădulescu cât se poate mai cald, căci el face să triumfeze doinele românești, doinele cari ni s'au furisat în toate fibrele trupului de când am părăsit leagănul.

Robinson.

Manevrele regale române. Manevrele regale române, cari vor avea loc în Muntenia, vor începe pe ziua de 21 Septembrie v. și vor dura până la 26 c. Vor lua parte la aceste manevre: trupele din corpul II de armată, cari vor forma partidul albastru și trupele din divizia II-a de rezervă a corpului II cu divizia II-a a corpului I, cari vor forma partidul roșu.

Corpul II de armată (partidul albastru) va fi comandant de d. general Crăniceanu, iar partidul roșu (cele două divizii) va fi comandant de d. general Iarca, actualul comandant al cetății Focșani-Nămoloasa-Galați.

Actualele manevre se vor desfășura pe zona: București-Ploiești, Vălenii de munte, Târgoviște și Buzău. Cartierul general al manevrelor va fi la Periș, și Crivina. Cartierul trupelor din corpul II va fi la București, iar al celui alt corp (partidul roșu) la Ploiești.

Luni s'au prezentat dlui general Averescu, șeful marelui stat major următorii atașai militari străini cari vor asista la actualele manevre: maior Alex. Kissow, atașat militar bulgar, maior Tomsohn atașat militar al Angliei.

Tot Luni s'a prezentat la marele stat major și d. general Iarca, care va lua comanda partidului roșu la actualele manevre.

Ordinea de bătae cât și legătura dintre trupe este aproape terminată. Direcția manevrelor dela marele stat major va pleca pe câmpul de desfășurare a luptelor în ziua de 20 Septembrie.

*

Cele 10 aparate (biplane și monoplane) despre care am vorbit, vor face interesante și în acelaș timp periculoase cercetări pentru un partid sau altul, la actualele manevre. Este de notat că la actualele manevre condițiunile sborului sunt mult mai avantajoase ca în Dobrogea, sunt mai multe puncte de reper și mai puțin curenți în aer.

Cum am mai anunțat, un aparat „Coandă Bristol” va fi experimentat pe câmpul manevrelor.

Congresul comercianților români în Sibiu. Ne aflăm în plăcuta poziție de a vă anunța, că congresul comercianților români din patrie se va ține în 14 Octombrie st. n. 1912, la orele 11 a. m., în sala festivă a Muzeului Asociațiunii, cu următorul program:

1. Cuvânt de deschidere, de Aurel Popescu.
2. Constituirea.
3. Raportul comisiei și dezbaterăa lui.
4. Istoricul comerțului și dezvoltarea lui, de Victor Onițiu.
5. Insemnătatea organizării comercianților la noi, de Nicolae Bratu.
6. Eventuale propuneri și dezbaterăa lor.

Știindu-vă dornici de înaintare și după cum vedeți din program fiind și în interesul d-voastre, Vă rugăm cu insistință a lua parte la congres, avizându-ne despre aceasta pe cartea poștală alăturată cel mai târziu până în 10 Octombrie st. n. Binevoiti a îndemna la participare și pe alți comercianți români cunoscuți ai D-Voastră. În așteptarea unui răspuns favorabil suntem cu dragoste frățească: Comisiunea de organizare a comercianților români.

Biroul tehnic

G 324

Inginer
diplomat
autorizat legal.

Robert Goldschmidt

Telefon: 489.

Brașov (Kronstadt) Schlossbergzeile nr. 8.

Dă consultări în toate chestiile industriale și tehnice-industriale

:- Proiectează și execută stabilimente electrice și de mașini. :-

Liferează turbine, roate hidraulice și pompe centrifugare, după construcții speciale probate.

Execută stabilimente hidrodinamice și de mori.

Liferează mașini pentru toate ramurile industriei.

Societatea de lectură „Ioan Popasu”, secțiunea pedagogică din Caransebeș s'a constituit Sâmbătă în 15 Sept. în următorul mod: Gheorghe Noaghea profesor, președinte. Vicepreședinte Nic. Răduțiu, ped. c. IV. Secretar-notar Corneliu Nica, ped. c. III. Cassar Dimitrie Găescu, ped. c. IV. Controlor Petru Mureșanu, ped. c. III. Bibliotecar Emilian Novacoviciu, ped. c. II. Vicebibliotecar Gheorghe Veliciu, ped. c. II. Dirigent de cor Nicolae Răduțiu, ped. c. IV.

În comisia literară: Vasile Miloia și Pavel Sopon, ped. c. IV. Corneliu Nica și Emilian Novacoviciu ped. c. III. Traian Duda ped. c. II. Corneliu Roșca ped. c. I.

Un dar pios. Dșoarele Opre din Macea cu ocazia parastasului oficiat în memoria dnlui P. Opre și a părinților și surorii sale, au dăruit bisericeii din Macea un candelabru de 280 cor., drept eternizare a memoriei părinților lor. Biserica din Macea le mulțumește dșoarelor Opre pentru darul lor generos.

Dollul armatei române. Din Bucur. ști ni-se anunță o știre neînchipuit de dureroasă. Luni seara mai mulți ofițeri împreună cu colonelul Stoescu Lascăr, comandantul bat. 3 pioneri au luat masa împreună plini de bună dispoziție într'un restaurant din Hârșova. După masă, în urmă propunerii unuia dintre cosmeseni, ofițerii împreună cu subofițerii și plutonierii de față au hotărât să facă o preumblare pe Dunăre. Cu toții s'au îmbrăcat la ora 7 și jumătate seara pe salupa „Trotuș”, care a pornit spre gura Borcei. În vremea când unii dintre ofițeri erau prin cabine, apare înaintea șalupii românești cu o viteză extraordinară și fără a da nici un semnal de pază vaporul ungurec „Szécher yi István”. Plotul șalupii surprins, a căutat să schimbe imediat direcția spre dreapta, dar n'a avut timpul necesar să cîntească, căci vaporul ungurec apropiindu-se furtunos, a răsturnat vasul militar român. E-hipajul n'a avut timpul să facă nici o mișcare, atât de fulgerătoare a fost senfundarea șalupii. Ofițerii cari s'au aflat în cabine au pierit, cu toate ajutoarele grabnice cari au fost trimise îndată la fața locului din port.

Au perit în valuri: Colonelul Stoescu Lascăr, comandantul regimentului 3 pioneri, maiorul Grigora Gheorghe (3 pioneri), căpitanii Nicolescu P. Ioan și Popescu Anastasie din infanterie, căpitanul Băncilă Ștefan din 4 pioneri. Locot.-medic Zătescu Ioan, sub-lt. Călinescu Ioan, Ionescu Ioan, sub-lt.-med. Poiană, sub-lt. de rezervă Vartau și 8 soldați tot din reg. 3 pioneri.

Cu mare greutate au fost salvați: Locot. Petrescu Anastasie, sub-lt. Iacovache Nicolae, plutonierii: Sava Gheorghe și Gaicu Nicolae, plutonierul plot Sion Eftimie și sergentul Horescu Nic. toți din 3 pioneri.

Impresia produsă atât în lumea militară cât și în cea civilă de ultimele telegrame sosite dela autoritățile din Hârșova nu se poate reda în cuvinte.

De dimineață a fost un pelerinaj de civili și militari la mîni-terul de război ca și la cel de interne. Lumea e consternată. Cei mai mulți dintre înecați sunt cîno cuți în lumea bucureșteană și durerea produsă de aflarea acestei nenorociri a lovit adănc pe toți.

Autoritățile din Hârșova au luat toate măsurile spre a pescui cadavrele. Ministerul de război a înșt înțat telegrafice familiile victimelor.

În ultimul moment ni-se comunică pe cale particulară că o gravă starea sub lt. Iacovache Nicolae, unul dintre cei cari au putut scăpa pe valuri.

Ministerul de război și cel de interne au ordonat a se face o anchetă severă asupra acestei catastrofe. Vaporul „Szécher yi István” a fost reținut la Hârșova.

Convertirea unui antimilitarist. — Gustave Hervé, cunoscutul teoretician revoluționar francez, întemeietorul anti-patrietismului, al antimilitarismului, etc. e pe cale de a se converti. Poate că cuvîntul „convertire” nu prea e exact, căci până

acum Gustave Hervé nu a făcut decât să-și modifice întru câțiva credințele sale, într'o adunare publică ce s'a ținut acum puține zile într'o sală a Parisului. Cuvîntarea revoluționarului francez a stîrnit printre partizanii săi o mare indignare. Hervé și-a retractat oarecum credințele de până acum, arătându-se mai puțin feroce față de societatea din ziua de azi. Această imblînzire a lui nu a fost însă pe placul anarștilor francezi. Ei s'au încăerat cu partizanii lui Gustave Hervé și au schimbat între dînșii mai multe gloanțe de revolver.

De acum, Francezii se așteaptă să-l vadă revenind pe Hervé la sentimente mai bune. Poate că numai frica de foștii săi partizani revoluționari îi împiedică să dea ideilor sale o direcție mai sănătoasă.

Revista văzduhului. La 27 Septembrie a avut loc la Villaconblay (Franța) un spectacol inedit în istoria civilizației omenestii. Ministrul de război Millerand a trecut în revistă armatele văzduhului. Ele s'au compus din 15 escadrile de câte șase aeroplane — monoplane și biplane — și din două escadrile de câte 4 aparate de sburat. În total dar, o sută de aeroplane cari toate au luat parte la manevrele franceze din ăst an, efectuînd un sbor total de 70.000 kilometri, adică distanța pe care ai parcurge-o înconjurînd de două ori globul pămîntesc. De remarcat e, că în timpul acestor manevre nu a avut loc absolut nici un accident de aeroplan.

Această tabără a văzduhului a prezentat un aspect grandios, fiind înfățișată în organizația ei completă cu piloții și observatorii ei militari, cu atelierile ambulante de reparațiune și cu accesoriile ei de rezervă. Se știe că armata franceză dispune în momentul de față de cincisute de aeroplane, și mereu lucrează la alte aparate noi.

Revista văzduhului dela Villaconblay prezintă așa dar nu numai una din datele glorioase ale istoriei franceze, dar și ale istoriei civilizației omenestii, și ea prezintă mai ales o dovadă puternică a superbe vitalități a rasei latine, despre care s'a spus nu de mult că ar fi în decadentă. Decadența aceasta însă nu o dorim de fel dușmanilor noștri, căci prea ar fi pe placul lor.

Telefonul în stradă. La Lipsca s'a format o societate pentru a instala în principalele orașe ale Germaniei cabine telefonice în plină stradă și cari vor fi puse la dispoziția publicului. Se va percepe numai un preț de intrare și publicul se va putea folosi de aparate, chiar pentru comunicațiile cu streinătatea.

Întăilele încercări de acest fel vor avea loc la Lipsca și la Berlin. Încă un pas înainte pe pe calea confortului modern!

Cărți școlare, avize, anuare, condei de piatră, burete, gumă de șters, creioane pastele, caete de desemn cu modele, modele pentru desemn, etc. etc., sunt de vânzare cu preț moderat la „Librăria Tribuna” din Arad.

x În sfârșit nu mai pricinuieste multă bătaie de cap că de unde se poate cumpăra mai ieftin obiecte de sticlă, porțelan și obiecte de decor, deoarece atât acestea cât și cadourile ocazionale precum și candelabre pentru lumină electrică se pot cumpăra mai ieftin în prăvălia specială de sticlării a lui Fischer Mór, Arad, bulev. Andrassy nr. 20. Asortiment bogat de cadre ieftine. Telefon nr. 568.

x A încetat! căderea părului. a-eluia, care întrebunțează renumitul și miraculosul balsam „Venusul” pentru păr al lui dr. Șepețianu. Balsamul acesta ajută creșterea, împiedică căderea părului și încetează total mătreața. de vânzare la Toth Adorján, drogheria la „Venus”. Lugoj-Lugos. Tot aci se capătă și renumita cremă „Venus”.

PAGINI RASLEȚE.

Ruth.

(După Cartea Bibliei cu acelaș nume.)

Narațiunea ne transpune în zilele de după esilul Israelitenilor, când s'au rentors acasă în pămîntul cel sfînt. Patriotismul se regenerează, devine mai intenz, mai bigot, mai genuin. Legile împotriva străinismului se revizuesc și cu deosebire căsătoria cu străinii se condamnă aspru.

Era o vreme de foamete sălnică. Un Evreu cu soția sa părăsește țara și se mută în pămîntul Moavitenilor cu cei doi feciori ai lor. Acolo se căsătoresc aceștia. Dar nu peste mult moare tatăl și feciorii amîndoi și rămîne soacra cu cele două nurori moavitence. Noemin, soacra se hotărăște să se întoarcă în țara sa, la rude-niile sale. Cele două nurori vreau și ele să o însoțească. Ea le desmîntă să rămîna, unde s'au prăsit. Obiceiul și legea Evreilor era că frații rămași în viață ai celor ce au murit căsătorii aveau să se căsătorească cu cumnatele lor văduve. Bătrîna Noemin însă le zise: Sunt trecută în vreme, fiii nu mai sunt în pîntecile meu și chiar de m'aș mai mărita și aș naște prunci au doară veți aștepta până vor crește mari? Una s'a hotărât dar să rămîna acasă, dar norusa Ruth îi zise hotărâtă: Unde vei merge tu și eu mă voi duce, și unde te vei sălășlui tu cu tine voi fi, poporul tău va fi poporul meu, Dumnezeuul tău și al meu va fi!

O astfel de alipire cătră soacră-sa, care o determină să-și părăsească patria și neamul și legea sa e o podoabă pentru această femeie.

Amîndouă se întorc în Iudea, la căminul părintesc pustiit. Și era vremea secerișului.

O lege veche națională dedea voie săracilor să culegă spice în urma secerătorilor pe câmp. Și legea se respecta și nu era numai slova moartă.

Se întîmplară să intre chiar pe moșia lui Booz și începură să culegă spice, cerînd mai întîi permisie, și li-s'a îngăduit.

Booz se pare că se îndrăgosti de frumoasa văduvă săracă. Întrebă pe secerători să-i spună cine este acea văduvă. Și-i se răspunse: Moaviteanca, nora lui Noemin.

Și-i zise văduvei, care culese spice toată ziua fără întrerupere: Nu te depărta de secerătorii mei și când îți va fi sete și-ți va fi foame, să mîncîci și să beai cu secerătorii mei. Astfel o prezintă autorul anonim al Bibliei pe moaviteanca, față de cari dispar toate prejudițiile evreului pios. Booz dispune secerătorilor să lase mai multe spice în urma lor pe seama văduvei, care înțelegînd aceasta îi și mulțamește. La cuvintele ei de mulțămire Booz o laudă pentru virtutea alipirei ei cătră soacra sa.

E un tablou idilic atât de frumos înaintea noastră acest prilej de cunoștință între Booz și Ruth.

Seara văduva tînără spuse soacrei sale cele întîmplare și avu bucuria de a alunga dela sine o iluzie deșartă. Ea nu-și putea închipui cum un evreu ar putea să îndrăgească o moaviteancă străină, cîntă vreme legea lor nutrea atîta ură și urgie împotriva străinilor. Soacră-sa înfruntînd orice urmări ale prejudițiilor evrești o îndeamnă pe noru-sa să se întoarcă la țarina lui Booz, iar după isprăvitul lucrului să caute locul unde va dormi și să se culce la picioarele lui.

Dela prima vedere Booz simpatiza cu ea și se informă îndată că Ruth e o femeie virtuoașă. Dar dragostea e totdeauna timidă și deși el era bogat, și mai bătrîn nu-și putea închipui o dragoste norocoasă cu o tînără și frumoasă femeie. Dar cînd merse să se culce și o găsi la

„Să nu vinzi scump, dar să tîrguești ieftin”.

Acesta este secretul succesului nostru.

Cul îi trebuiesc dar
**mobile frumoase, ieftine
și bune**

Se 223-100

Să cerceteze pe

Székely és Réti

fabricanți de mobile

Marosvásárhely, Széchenyi tér nr. 47

Chiar în interesul lui propriu.

Alegere mare în trusouri pentru mirese.

Vânzare în rate fără ridicare de preț.

picioarele lui întrebă: „Cine e aici? și aflându-o singură îi zise: „Binecuvântată fi fiica mea că nu te-ai îndrăgît de om tânăr — bogat ori sărac.” Sfârșitul e lesne de închipuit, Booz îi promise a o lua de soție.

E o scenă de curtenire din vremurile patriarhale, redată mai frumos în Biblie decât aici. Ceterorii vor căuta-o și în original.

Moșia aparținea odinicară lui Elimeneh bărbatul Noemiei și ea-l putea răscumpăra și vinde pe bani rudeniei mai deaproape. Se strinseră la poarta cetății bătrînii poporului, cari judecau daraverile cele zilnice. Înaintea bătrînilor veni Noemin și Booz. O rudenie a lui Booz încă veni și acela încă era neam cu Elimeneh bărbatul răposat al Noemiei. Acesta ar fi voit să răscumpere moșia. Dar Booz îi zise: „Împreună cu moșia să îei în căsătorie și pe văduva Ruth. Acesta nu se învoi și Booz a câștigat moșia și s'a căsătorit cu Ruth.

Atâta e totul. O idilă de dragoste din vremuri îndepărtate, de o frumusețe morală desăvârșită împotriva prejudecăților de rasă, cu profunđa fidelitate a unei inimi femeiești, mângăiată de un bărbat pios. O frumoasă aprețiere a unei religii mai înalte decât cea obișnuită între Moabiteni. Descrierea fascinatoare a vieții țărănești de pe câmpurile Vifleemului. Dar mai presus de toate în această idilă găsim iubirea sinceră a unui bărbat credincios cătră o femeie credincioasă.

Privim în urmă peste veacurile cufundate în negura trecutului și binecuvântăm pe Dumnezeu că iubirea dintre bărbat și femeie e tot așa de veche ca și omenirea și e nemuritoare ca și Dumnezeu. **Tr. Scorobetu.**

ECONOMIE.

Introducerea agriculturii sistematice.

După cum am celit din zărele ungurești consiliul de miniștri la Sinaia s'a ocupat cu legea trecută prin cameră, pentru secularizarea moșiilor mănăstirești.

Cu aceasta ocazie îmi permit a trage atențiunea celor în drept, la introducerea agriculturii sistematice prin armată și cu ajutorul disciplinei militare, aceasta fiind unica cale spre îmbunătățirea soartei țaranului nostru român.

În anul 1897 am propus această idee verbal și în scris decedatului P. Aurelianu, pe atunci fost ministru de domeniu, industrie și comerț, dar sub cuvântul de demnitate militară, — fără nici un rezultat.

De oarece însă această idee în câteva garnizoane din armata germană și austro-ungară — la școala de grade inferioare Székesfehérvár — se pleda deja prin teorie de câțiva ani: acum deci, cred că cu mai mare succes, o voi aduce la cunoștința celor în drept.

Știu și sunt pe deplin convins, că până în prezent, toate guvernele române, fără deosebire de culoare, și-au dat toată osteneala ca să îmbunătățească starea materială a țaranului nostru român, dar până de față, fără nici un rezultat mai îndestulător, de oarece, în cea mai mare parte, — s'ar putea zice chiar, că în general — țaranii noștri români și astăzi, după toate stăruințele date de guverne spre a le croi o soartă mai bună, sunt în cea mai neagră mizerie, dar nu pentru că nu au pământ îndestul, ci pentru că nu au cunoștință să-l cultive sistematic, nici pe acela care-l are.

Ca pielestean știu foarte bine, că foarte mulți dintre țaranii noștri români au pământ îndestul, dar ce folos dacă le lipsește cunoștința de a-l cultiva sistematic, deci mai întâiu ar trebui să i se dea cunoștință de a cultiva pământul sistematic, în acei doi sau trei ani de serviciu militar, și după aceea să i se distribuie pământ, sau să i-se arendeze moșii.

Sărmarul nostru țaran nu a avut, și nu are delă cine să învețe agricultura sistematică, și comerțul strâns legat de aceasta, fiindcă în cea mai mare parte, nici moșierii și nici arendașii noștri români nu au nici cea mai mică idee,

cum trebuie cultivat sistematic pământul — foarte trist, dar aceasta este purul adevăr — deci nu el este de vină, dacă se svârcolește în cea mai mare și neagră mizerie, chiar și în al 20-lea secol.

Țaranul nostru român delă natură este înzestrat cu o inteligență rară, de care nu se poate mândri, alt țaran european, și nici activitatea nu îi lipsește, de a putea să-și croiască o altă soartă mai bună, dar ce folos, când îi lipsește cunoștința de a cultiva sistematic pământul, de unde i-ar putea proveni mijlocul pentru îmbunătățirea soartei pe care o merită.

Acuma ar fi cel mai potrivit timp, — cu secularizarea moșiilor mănăstirești — să i se croiască o soartă mai bună țaranului nostru român, și să se înființeze o trupă militară, în care trupă, ori care fiu de țaran, ar putea să învețe cu înlesnire și mare dragoste, cum trebuie cultivat pământul, într'un metod mai sistematic, de care are mare nevoie, și fără care cunoștință nu va putea prospera, fără a întâmpina greutăți mari, cari îl țin pe loc în calea spre progres.

Armata română fiind compusă, — în cea mai mare parte din fiii de țarani, cari în general sunt obicinuiți cu greutatea muncii câmpului, din mica lor copilărie, — fiindcă de cum se începe munca câmpului primăvara, muncește delă trei sau patru ore de dimineață, până la șapte—opt, sau chiar nouă ore seara, deci zilnic șeasprezece—optsprezece ore, fără ca să facă pauză mai mare, ca cel mult două ore pe zi. Serviciul militar însă nu face mai mult, decât opt mult zece ore pe zi; deci restul de șease, sau opt ore pe zi, — fără a fi sustrași delă serviciul militar — ar fi foarte suficient, ca pe lângă serviciul militar să învețe și agricultura sistematică.

Nu-mi vine a crede, ca să se găsească în România vre-un bărbat de stat sau politician, care să nu dorească din adâncul inimei sale îmbunătățirea soartei țaranului nostru român.

Ei bine, fiind sigur și convins de aceasta, propun, ca să se introducă prin armata română, agricultura sistematică și comerțul strâns legat cu aceasta și atunci vom vedea, că peste zece, mult douăzeci ani, țaranul nostru român va deveni cel mai fericit, cel mai viguros, cel mai avut, cel mai bun agricultor-comersant din Europa, și cel mai recunoscător, către aceia, cari l-au ajutat de a ajunge la ținta dorită: la îmbunătățirea soartei sale.

Prin introducerea agriculturii sistematice în armată, demnitatea militară nu poate suferi nimic, ba din contră va câștiga foarte mult.

Ca să se introducă agricultura sistematică, și comerțul strâns legat cu aceasta printre țărănimea noastră română, acum cu ocaziunea secularizării moșiilor mănăstirești, ar fi de dorit și de prima necesitate, ca să se înființeze o trupă militară, de: o brigadă, de o divizie, sau chiar de un întreg corp de armată, pe una sau mai multe moșii de ale statului, sau mănăstirești, și în diferite puncte al României.

Această trupă militară însă, ca ori care arendaș particular, să plătească arenda și toate dările laterale cuvenite statului.

Pentru această trupă, să se recruteze numai fiii de țaran și din fiecare comună câte doi, trei sau chiar și mai mulți tineri, cărora în timpul serviciului militar de doi sau trei ani, să li se dea cunoștința, cum trebuie făcută agricultura sistematică, și cum trebuie îmbunătățită rasa de vite, ca: cai, boi, porci, oi, ba chiar și îmbunătățirea rasei păsărilor de casă, ca: găște, curcapi, rațe, găini și altele; cum trebuie îngrijit calul, pe care astăzi îl importăm — nu numai pentru armată — pentru sume enorme, din Ungaria și Rusia, să i se dea cunoștință cum trebuie îngrășat boul și porcul, care din nutreț de 100 kilograme întrebuițat pentru îngrășare face 20—25 kilograme carne, — deci nutrețul produs de el l'ar putea vinde în carne cu 30—50 la sută mai în valoare decât cum îl poate vinde în natură; să i se aducă la cunoștință prin teorie, ca prin îmbunătățirea vitelor de rasă, — dar tot cu aceea osteneală — va câștiga mai mult, cu 50 la sută, — în dese cazuri și mai mult —, ca ajutor la munca câmpului

și transport în loc de patru vite din rasa pe care o are astăzi, îi va fi destul și două de rasă, mai bună, făcând economie de loc, de îngrijit și nutreț. Trupa de agricultură ar putea să furnizeze trupelor garnizionate prin orașe: carne, lapte, făină sau pâine, legume, zarzavat, care articol este unul din cele mai importante în România, dar din care, sinșuri bulgării și sârbii trag foloase imense din România, fără ca să avem vre-un folos cât de mic delă ei. Pentru caii trupelor garnizionate în orașe să furnizeze: fân, pae și ovăs, bine înțeles cu acel preț curent ce domină pe piața acelor garnizoane, unde se furnizează avutul produselor, trupelor de agricultură.

(Va urma).

POȘTA REDACȚIEI.

E. S. (Gherla). Prea târziu ne-ai scris despre niște lucruri cari acum sunt vechi. Noi publicăm numai lucruri proaspete, actuale.

C. Paris. Duul Montani nu-și aduce aminte de drintele Dv. de cari faceți amintire. E tot aici și în aceeași situație. Vă roagă să i vă adresați. Salutări.

POȘTA ADMINISTRATIEI.

Nicolae Nestor, Lugoj. Am primit 14 Cor. abonament pe sem. II. 1912.

Ab. Nr. 2933. Cluj. Restanța pe 1912 face 9 cor. 20 fileri.

Eremie Meziu, Nereu. Pe jumătatea a doua a ert. nu ați solvit.

Carol Paol, of. de bancă, Oravița. Restanța pt. sem. II. cor. 14.

Iuliu și S. Anca, D.-St.-Mărtin. Am primit 14 cor. abonament până la finea anului 1912.

Carolina Almăjanu, Caransebeș. Mai 15 cor. aveți de plătit pe 1912.

Dr. N. Stană, Carșag. Am primit 7 cor. abonament până la finea anului 1912.

A. Baicu, Ghioce. Am primit 14 cor. abonament până la finea anului 1912.

Valer Rusu, Uzdi-St.-Petru. Am primit 10 cor. abonament până la finea anului 1912.

„Negoiul”, Porumbacul sup. Mai 5.80 cor. aveți de plătit în abonament pe 1912.

Ioan Pop, Erece mare. Am primit 14 cor. abonament până la finea anului 1912.

Coriolan Radivoievici, Timișoara. Am primit 14 cor. abonament până la finea anului 1912.

Ilie Lucața, Sebiș. Am primit 14 cor. abonament până la finea anului 1912.

Petru Dancășiu, Epesta. Am primit 20 cor. ca abonament până la 15 Ianuarie 1913.

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

Pianuri excelente, pianine și harmoniu

cu prețuri ieftine se vând la

FARKASHÁZI și BIRÓ magazin de piano

BUDAPESTA, Váci-körút nr. 12.

Condițiuni favorabile de plătire. S'imburi de piano vechi

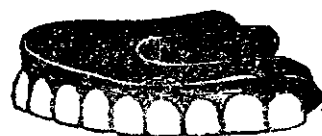
[E 369—20]

NAGY JENŐ,

specialist pentru dinți artificiali fără pod
CLUJ—KOLOZSVÁR

(La capătul străzii Jókai, în casa proprie.)

Pune dinți și cu plătire în rate, pe lângă
garanță de zece ani. (97—120)

La fabrica de arte zidiri si varsatorie
 a lui **Hegy János**, Aiud (Nagyenyed) se caută
 lucratori
lăcătuși și strugari
 de fier, pe lângă leață bună. Ofertele să se tri-
 mită pe adresa de sus.

Un băiat
 din casă bună care a absolvat cel puțin 1—2
 clase gimnasiale, reale sau civile să primească
 imediat ca învățace în prăvălia cu mară de
 modă și manufactură a lui
Iulius Popovici,
 comerciant, Hâtszeg.
 (Po 460—3)

Caut
un candidat de avocat
 Dr. Gheorghe Gârda,
 avocat, Făget.
 No 442—5

Manuale folosite și noi
 pentru toate institutelor de învățământ precum
 și hârtie și revizite de carte se găsesc la pre-
 țuri ieftine la librăria **Pichler Sándor**, Arad,
 Bata Lipovici (Szabadfăg-ter) nr. 10
 (Pi 347—100)

Un candidat de avocat
 cu praxă afă aplicare momentană în cancelaria
 subscrisului
Dr. Iustin Petruțu, adv.
 (Po 337) Chisinau (Kijens)

un candidat de avocat
 cu praxă afă aplicare în cancelaria subscrisului
 dela Octombrie 1912,
Dr. Victor Bontescu
 avocat Hâtszeg.
 No 35—2

Pești sărați.

Morun sărat, alb per 100 K. Cor. 56—
 Clean sărat, mărime mijlocie per 100 K.
 Cor. 7—
 Oferim a coșari de 5 K. a Cor.
 sau struguri portughezi vânați a Cor. 3 20
 Struguri Muscat mirositori a Cor. 5—
 La comande mai mari cu trenul mai
 ieftin.

Petrovici si Pantici,
 Versecz.
 (Po 343—5)

Cele mai ex-
 celente instru-
 mente pentru
 săpatori de
 fontani arteziene le pregătește
 și expediază
Várady Lajos,
 fabrică de Instrumente
 Módmezővásárhely,
 VI. Ferenc-utca.
 Nu trebulesc anteprenori; domeniile, co-
 ronele, singuraticii: singuri pot face să-
 para cu instrumentele mele.
Primlucrător mijlocesc.
 Recomand și mașini pen-
 tru impletitul de sirmă.
 Catalog de prețuri trimis gratis și franco.
 Premiat la 6 expoziții.
 (Prezentă în limba maghiară, eventual germană.)

Anuarul școlar
 (Cronica școlară) (Ervhönyv)
 tipărit conform ordinului Ministerial noul nou, ac-
 comodat și școalelor ajutoare. Conține statul
 conținând tipăriturile: zădărnici, situa-
 frecvențatune și progres, cărți, materialul pro-
 priu, zădărnici vizitațiunii și evenimentelor, consi-
 narea manualelor înțeleptele, date statistice des-
 pre școlari, învățătoare școlară, se află spre vân-
 zare la Librăria diecezană din Arad. Prețul unui
 exemplar pentru o școală cu 80 elevi 4 cor.
 dela 80—120 cu 5 cor. dela 120—160 cu 6
 cor. Catalogul librăriei se cere să se trimită gratis.
 (Li 243—8)

MASINI
 pentru industrii cimentului,
 fabrica pentru țevi
 de ciment, presa pen-
 tru table de ciment
 și aranjează fabricii
 complete din ciment
**Haza! Tömlemez és öze-
 mentgyár gágyár G-t.**
BUDAPESTA, VI.,
Reiter Ferencz-n. 56.
TELEFON: 93—13.

WEISZ
RÓZA
 salon de pălării pentru dame
 Arad, str. Deák Ferencz 2.
 Am onoare a aduce la cunoș-
 tință on dame, că în am reîn-
 tors din călătoria mea făcută la
 Viena, de unde mi-are asor-
 tat salonul cu cele mai noi
 modeluri de pălării pentru
 dame, — velour și plisă.
 Pălării de doliu și transformări se execută în 24 ore
 (Ve 408—10)

Bereczky Zoltán
 atelier de croitorie pentru domni
 Cluj-Kolozsvár
 în colțul străzilor Unio și Rózsa.
 Magazin permanent de materii din țară și
 străinătate pentru toate sezoanele.
 Comandele din pro-
 vincie se execută
 prompt. E. sufi-
 cient a se trimite
 o haină croită
 bine
 (No 157—60)

Prima fabrică pentru lipit și tăiat cu autogen
Körmendy Ferecz és Tsa
 BUDAPESTA, IX. Üllői út 117 szam.
 Telefon 20—592
 Invenție ungurească, brevet propriu!
 Pistolul cu poaneste! Pistolul nu se încălzește!
 Specialități pentru aranjarea lipirei autogen.
 Primește spre lipire orice obiecte de fier și
 metal, precum și cazane, apoi execută re-
 citoare de apă, boilere și corpuri recitoare.
 (No 169—190)

CORNEL TUNNER
 industria de marmoră și granit în
 Timișoara-Fabrie, Andrassy-uf 22. Timișoara-Iosefin, Hunyadi-n. 4.
 Filiala: Vârșet, str Deák Ferencz nrul 9.
 Iși recomandă magazinul său bogat
 gat asortat cu
pietrii monumentale
table de marmoră,
 statui, etc. fabricație proprie în exe-
 cutare de gust frumos și preț moderat.
 Având un magazin bogat, livrează mai
 ieftin ca orice concurență.

Iohann Gensthaler

giuvaergiu și ciasornicar

în Orăștie Szászváros.
Filială în Szászsebes.

Vânzare de juvaere, de aur și argin tși ceasornice pe lângă garanție și prețuri moderate. — Se fac orice reparaturi de juvaere și ceasornice de aur, re pede, precis și ieftin. Serviciu conștiințios. G 134-52

Pentru curățirea mobilelor e cel mai bun reparatorul de mobile (Möbelreparator.) Se pot cumpăra tot în acest atelier.

Stahl György

măsar artistic și de mobile

LUGOJ, str. Bisericeii nr. 15.

recomandă depozitul său bogat de

mobile

pentru chilii de dormit, sufragerii, camere pentru bărbați, garnituri de piele engleză, mobile de fer și alamă, căruțe pentru copii, icoani și oglinzi etc. Are în deposit și mobile vopsite. (Sa 362-10)

Bencsik Zsigmond în DEVA

Oferă: **Ghete americane și franceze** cusute cu mână în atelierul propriu precum și **ghete gata**, format modern pentru bărbați femei și copii. **Galosi, ghete comode și pentru gimnastică.** Mare magazin de gume renumite de Sullivan pentru tocuri, la ghete și creme excelente. Ghete pentru picioare neregulate și bolnave le pregătesc după măsură.

La comande din provincie este destul a se trimite o gheată folosită. — Serviciu prompt

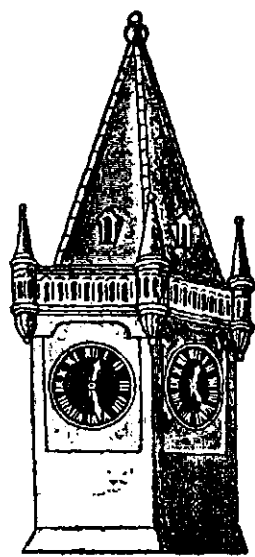

Re 318

Fabrica nouă de OROLOAGE DE TURN**Sarkadi Zoltán & Comp.**fabricanți de oroloage pentru turnuri
Nagyvára' Damjanics-u. 30.

(Casa proprie)

Recomandă introducerea admirabilelor oroloage de aramă, cari trebuiesc trase tot la 3 zile odată, pentru biserici, palate, primării, fabrici și căsării. Se pregătesc oroloage pentru prețuri convenabile, garanție mai mulți ani. Repararea oroloagelor de țara se execută cu mănușositate.

(Sa 88-60)

(Si 4-40)

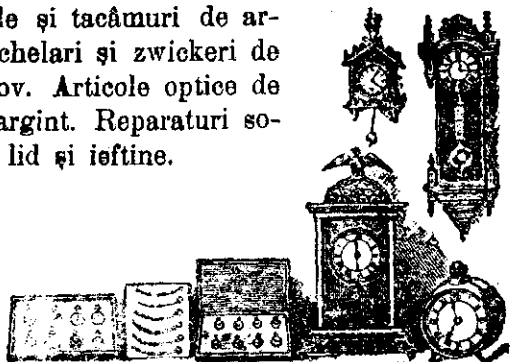
Bordi András, blănar
ORĂȘTIE (Szászváros) Ország-ut nr. 14.

Își recomandă în atenția on. public din localitate și provincie bogatul său asortiment de blănărie cu prețurile cele mai convenabile. Articole de fabricație proprie; mantale de blană, blană de călătorie, manșoane, boare, căciuli pentru domni și doamne, ultima modă și lucrare cu gust. Prețuri ieftine. Primește orice lucrări de blănărie pentru prefacere, căptuire, căptuirea și colierea mantalelor. Serviciu prompt și conștiințios. Numai marfă bună și execuție de I-ul rang.

Margel N. ciasornicar și giuvaergiu :

RĂȘTIE (Szászváros) Vásárutca lângă „HOTEL CENTRAL”.

! mai mare depozit de totfelul de ciasornice aur și argint precum și ciasornice de metal nickel. Articlii de argint de China Berndorfer stoffe și tacămuri de art. Ochelari și zwickeri de henov. Articole optice de și argint. Reparaturi solid și ieftine.

Unde

se pot cumpăra cele mai bune și elegante **pioiere? numai** la fabrica **Gustav Schmidt**, SIBIIU Piața-mare de ploiere în palatul **Bodenkredit**

se pot afla noutățile cele mai moderne

En-tout-cas

și

pioiere

pentru dame și bărbați în executare perfectă și estetică, de calitatea cea mai bună **cuprețurile cele mai ieftine.**

Folosește Doamnă**„Crema Margit“ a lui Földes**
ca fața să-ți fie curată, tineră și plăcută

„Crema-Margit“ este materia cea mai plăcută de înfrumusețare a doamnelor din elită și este cunoscută în toată lumea. Putere neîntrecută, stă în compunerea ei norocoasă, pielea o întinereste și rezultat favorabil se poate vedea în decurs de câteva ore.

Deoarece „Crema-Margit“ o imitează și falsifică, Vă rugăm a cere numai în cutii închise cu marca originală, pentru că numai pentru aceia își ia orice răspundere fabricantul. „Crema-Margit“ e nestricăcioasă, nu conține untură, compoziție neamestecată, care în străinătate a produs mare senzație.

Prețul 1 cor. ◀ Săpun Margit 70 fil, ▶ Pudra Margit 1.20 cor.

FABRICA:

Laboratoriul lui Földes Kelemen

(Fo 225-100)

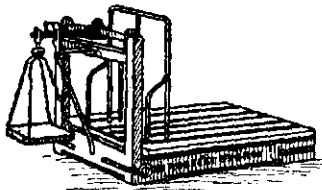
A R A D.

Fond. în anul 1872.

Rostély György urmașul lui Ziska

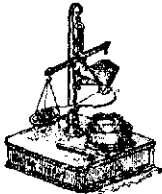
BUDAPEST, VI., Eötvös-u. nr. 51.

Vis-à-vis de gara de nord. Comunicație cu tramvaiul electric din orice parte.

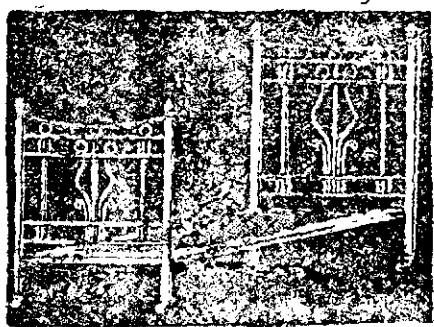
Articlii pentru fauri, fabrică de cântare pentru cereale și de balansuri centimale. Liferantul bursei de cereale și efecte din Budapesta. —

Reparațiile se execută ieftin și prompt.

Catalog de prețuri, cu provocare la ziarul „Românul”, se trimite gratis. —

Ro 338-30

Totfelul de mobile de fier și matrațe de fir

cu cadru de lemn și fier precum și PATUL-MASĂ brevetat, care ziua se poate întrebuița ca masă, iar noaptea ca pat, se pot procura cu prețuri ieftine dela

fabrica de mobile de fier a lui **Wertheimer Géza**

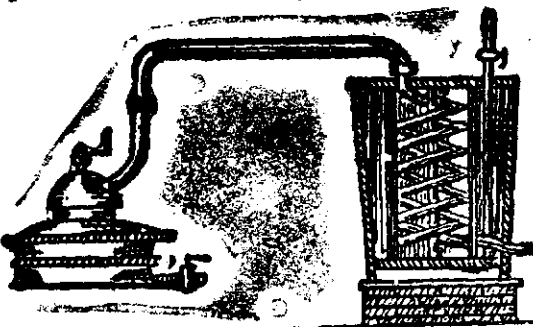
Losoncz, Tugár-tér 3.

(Ve 167-15)

Hans Schuster fabrică de obiecte de aramă

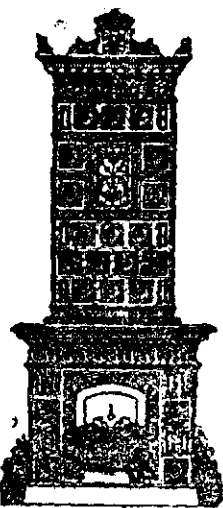
ORĂȘTIE, Strada Spitalului.

Fabrică și liferează în cea mai excelentă execuție: **CAZANE** de fier rachie, precum și garnituri complete pentru fabricii chimice, fabricii de bere, alcool și rachie, mai

Su 106-5)

departe vane de scaldat, — sobe pentru camere de baie, cazane și căldări cu vatră și în fine țevi de aramă roșie cu prețurile cele mai ieftine. Catalog trimite gratuit.

(Su 68-)

Karl Schulleri

atelier de cuptoare,

Sibiu, Târgul Fânului 7.

Execută:

cuptoare cu căhăli

În toate colorile, precum și încălzite în forma **Melssner** și **Kastel**, îmbrăcate în căhăli. Deasemenea construiesc cuptoare de fier din căhăli albe și vinete.

Primesc și tot felul de reparații, ce se țin de bransa mea. Comande primește și dl **Victor Roth**, prăvălie de coloniale, Sibiu, Strada Sării (Salzgasse) Nr.

De aproape 50 de ani renumita firmă

Heldenberg

din Sibiu str. Cisnădiei 9 este cel dintâi și unicul magazin de pianuri și harmoniuri

al Transilvaniei, al cărei proprietari sunt specialiști în construirea pianurilor și au și diplomă de conservator. Își recomandă la caz de lipsă de

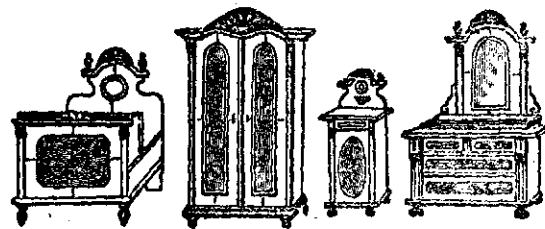
pianine, pianuri și harmoniuri,

instrumentele alese cu pricepere dela cele mai bune firme cu cele mai ieftine prețuri de fabrică pe lângă deplină garanță.

(He 321-30)

WILHELM PLATZ

măsar pentru zidiri și lucruri de artă
SIBIU (NAGYSZEBEN) STRADA SĂREI nr. 20.

Execută totfelul de lucrări pentru zidiri și lucrări de măsar, precum; lucrări pentru zidiri, mobile, aranjamente pentru farmacii, școli și pentru cafenele, după desen, din material bun și uscat, pe lângă garanță și cu prețuri moderate.

H 381

Una spune celeilalte !!

că totași

mașinele de cusut

„PFAFF”

sunt cele mai bune, atât pentru scopuri industriale cât și pentru economia casei, foarte potrivite la cusut broderii, albituri și cârpit ciorapi, unica mașină pe lame cu mers ușor, singurul reprezentant mecanical

HAMMER VILMOS

magazin de biciclete mașini de cusut și gramofone.

ARAU, Piața Libertății 7. (Telefon Nr. 96)

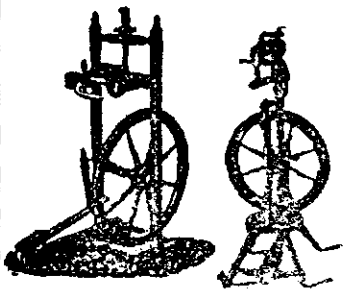
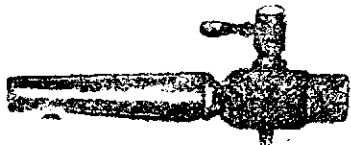
Mare epozit în plăci românești pentru gramofon. Lucrătoare specială pentru reparații.

Inființată la anul 1780.

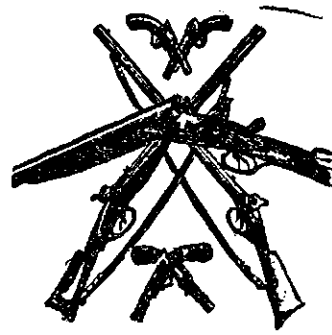
GUSTAV GROISBECK

strungăria de lemn cu putere electrică.

SIBIU, Elisabethgasse nr. 1.

Execută totfelul de lucrări solide în
bransa strungăriei, lucrări de
lemn și galanterii, specialist pen-
tru roți cu spițe, premiate de
două ori cu medalie de aur.Reparaturile se execută
prompt. Lucrări de strun-
gărie ieftine.

Go 185—15

Prețuri foarte ieftine!

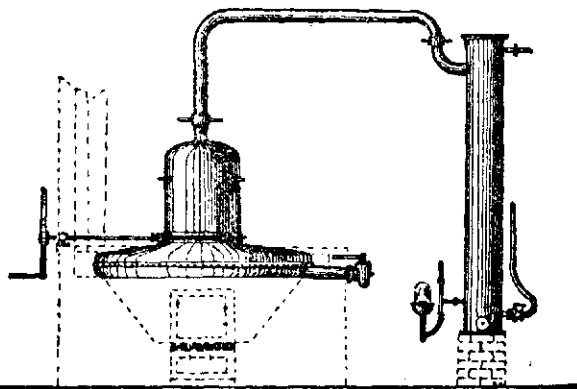
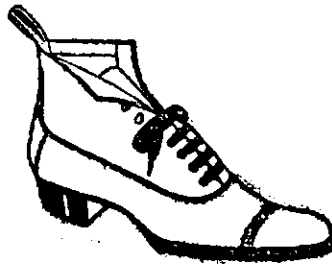
Prăvălie de biciclete, mașini
de cusut și arme, precum și
acesorii se vând cu prețuri ori-
ginale de fabrică la**Pollinger Mihály**

atelier special de reparaturi

Timișoara-Fabric (Temesvár-Gyv.) Széna tér nr. 8.

Execută totfelul de lucrări, reparări și transformări în bransa
de mai sus. Serviciu prompt. Garanță. Mașini de cusut și
ace pentru gramfoane excelente. Serviciu prompt și conștiințios.**Arányi Adolf,** fabrică de obiecte de aramă
Ujpest Lőrincz-u. 7. (in casa)
(proprie.)

Fabrică și lăferează, în cea mai excelentă execuție: CAZANE de fier

rachie, precum și
garnituri com-
plete pentru fa-
briци chemice, fa-
briци de bere, al-
cool și rachie, mai
departe vane de
scăldat, — sobe
pentru camere de
băie, cazane și căl-
dări cu vatră și în
fine țevi de ară-
mă roșie cu pre-
țurile cele mai ieftine. Catalog tri-
mit gratuit.**Noutăți de ghetă de toamnă.**Ghete de prima ca-
litate, cu marca Sa-
lamander, pentru
domni și doamne**Coroane 16-50 și 20-50.**

Magazin special WEINBERGER JANOS

Ve 347—156 magazin de ghetă

ARAD

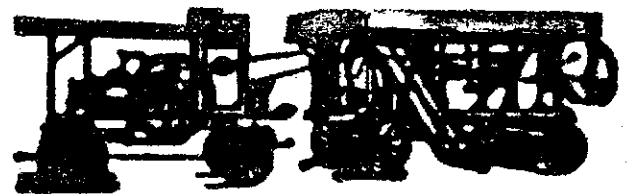
bulev. Andrassy nr. 20

TIMIȘOARA

(Temesvár) Cetate-Belváros, Hunyadi-u. nr. 10.

Dacă comandați cevaori cereți prospecte dela cei ce inserează anunțuri în ziarul
nostru, vă rugăm**să vă referiți la ziarul nostru.**Făcând-o aceasta cererilor d-voastre li-se vor da deosebită
atenție, veți fi bine serviți, firmele respective având
nevoie de recomandarea noastră. În caz, că am
primi oarecari plângeri în contra vre-unei din
aceste firme, am înceta imediat a
mai recomanda firma respectivă.Administrația ziarului
„ROMÂNUL”.

400 decorațiuni și 36 premii de stat.

Motoare „OTTO” orginal.Locomobile de benzin și Garnituri
de trierat cu motoare complete.
Motoare de sine mișcătoare. Mo-
toare de ulei brut și gaz sugător

construiește în cele mai bune condițiuni

LANGEN & WOLF

FABRICĂ DE MOTOARE.

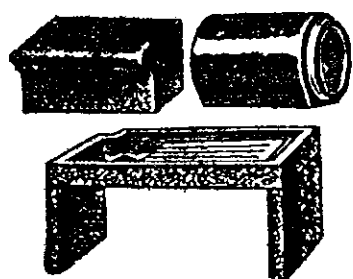
Filiala: Timișoara-Iosefin,
Stada Bonnaz No. 12.Cereți gratis cataloage și prețuri curente!
(La 246)

Se caută reprezentanți solizi!

Peste 106.500 bucăți funcționează în toată lumea!

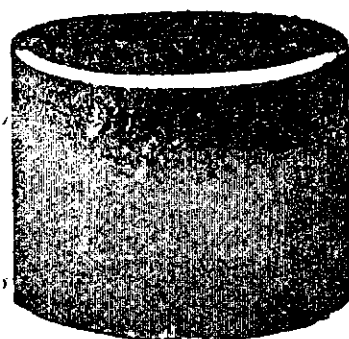
Cea mai veche și mare fabrică de motoare din lume!

Cinci fabrici cu aproape 8000 lucrători și funcționari!

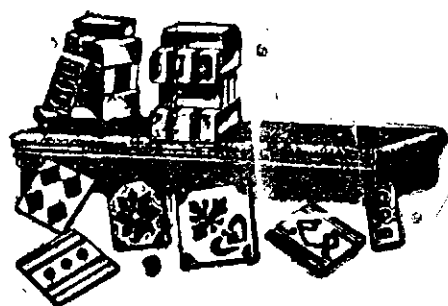
Edificare ieftină!

Intrece ori-care edificare din alt material. Sistemul meu brevetat Nr. S—5546. Se face prin prepararea în mod propriu al betonului ori alte materii.

Primesc totfelul de edificări, locuințe, case de închiriat, edificii economice și dominiare, crepuri, fântâni, poduri, canalizări, îngrădituri, trepte, padimentări de terase, acoperiș facement, învălitori de cement.

În depozitul meu se găsesc felurite preparate de cement, pietri de edificiu, țigle, colonne pentru case, streșini, trestie pentru tinciuală, cement Portland, gips, var stins ș. a. — Prețuri curentetrimit gratuit.

IOSIF SIMIGS,

întreprindere de edificare cu beton, fabricant de obiecte de cement și pietri.

Telefon 246. **LUGOȘ**, Strada Buziaș 37.

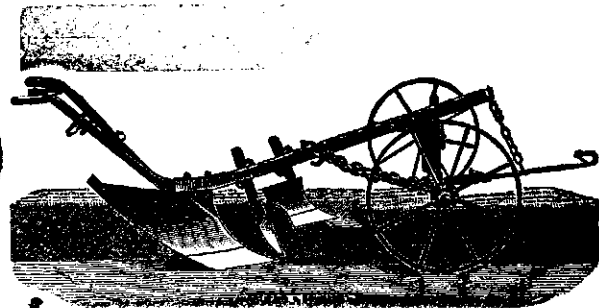
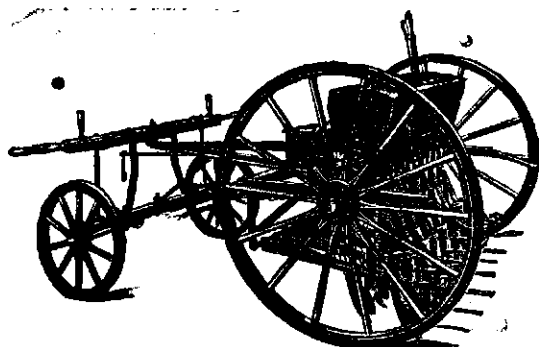
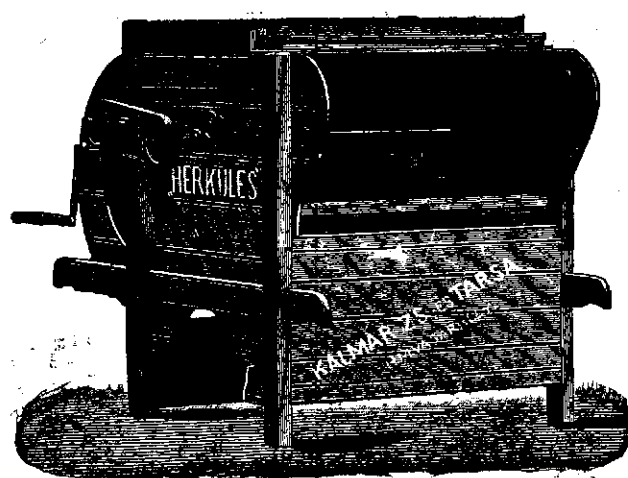
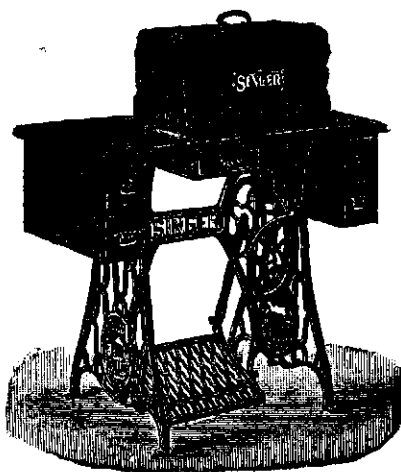
MAXIM I. VULCU

FABRICANT ȘI NEGUȚĂTOR DE MAȘINI

ARAD, Strada Fáblián László n-rul 5—6. Telefon nr. 608.

Atrag atențiunea on. public asupra marelui meu magazin de totfelul de mașini agricole cum sunt: mașini de sămănat, tree-rat, pluguri grape, preșuri, și mori de struguri, mașini de cusut.

Mai departe reconstruez tot felul de Locomobile să umble singure.

GHEORGHE CIOROGARIU

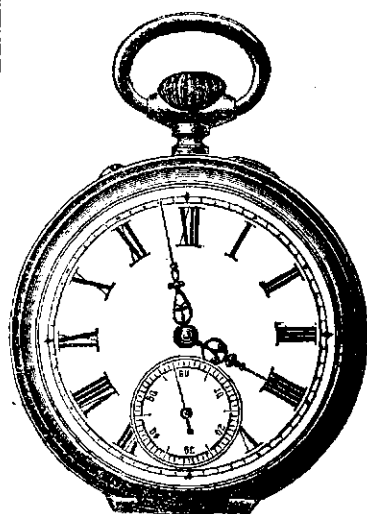
MĂESTRU TÂMLAR.

LUGOJ, STRADA ATANASIOVICI No. 10.

(Casa proprie).

(Ci 217-120)

Isi rocomandă atelierul bine asortat cu materiale uscate. Intreprinde și execută tot felul de lucrări aparținător acestei branșe, aranjamente interne și lucru pentru edificii ori unde, și în ori ce stil, cu : : : prețuri moderate. : : :

(Ba 147 | 104)

Cele mai bune

oroloage

cele mai solide și cele mai moderne

juvaericaie

atât pe bani gata, cât și în rate pe lângă **chezășie de 10 ani** și prețuri ieftine, livrează cea mai bună prăvălie în aceasta privință în întreaga Ungaria

Brauswetter János

orologer în SZEGED

CATALOG CU 2000 CHIPURI SE TRIMITE GRATUIT.

Notez că numai aceia vor primi catalogul gratuit cari îl cer cu provocare la ziarul „Románul” (adeacă scriu că a cetit anunțul în „Románul”). Corespundențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

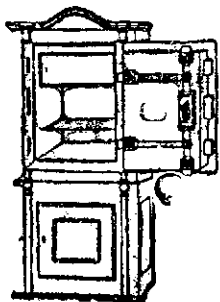
Fabrica budapestană de casse de bani

Gelléri și Schuller

BUDAPEST

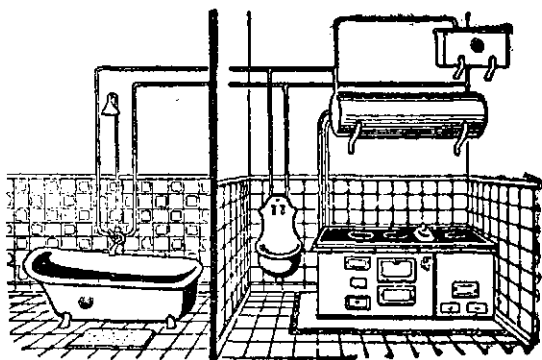
Fabrica: IX., Rákos-utca 4. Depozitul orașenesc și biroul: V. Széchenyi-u. 7.

Liferanții ministerului de agricultură, de honvezi, căilor ferate ungare și al poștelor.

Efectuiază casse de bani, libere contra focului și spargerilor, casse pancelate pentru păstrarea documentelor.

Catalog gratuit și franco.

Bruno Widlasch,

lăcătușerie artistică pentru mașinării și zidiri. — Atelier special de instalațiuni pt. lumină electrică, apaduct, aranjamente pt. băi, canalizări și closete.

SIBIIU, Fingerlingsgasse N. 3.

Oferă cele mai solide lucrări: *porți de fier, trepte* (scări), *balustrade* și *îngrădiri de morminte* după desen sau după planul propriu; *cuptoare* și *cazane, montări și transmisiuni* pentru orice fel de mașini. Aranjări complete de *closete* pentru canalele din orașe. Instalări de *băi, apaducte* și *canalizări*. Depozit de *fântâni* de apă (construcții proprii), cari s'au adeverit de cele mai bune până acum. *Closete patent* scutite de îngheț, montate gata, cari în cursul iernii trecute n'au înghețat în liber nici la un ger de 28 grade, liferez cu garanție pe 5 ani. (VI 159-60)

Cea mai perfectă executare de *instalări de lumină electrică, telefoane* și *telegrafe*. Vânzare de *cazane de aramă* și *șincuire*. — Proiecte și planuri gratuit și prompt.

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon nr. 188.

Post sparcassa ung. 29,349.

Banca generală de asigurare societate pe acții în Sibiiu — Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii:

PARTENIU COSMA, DIR. EXECUTIV AL „ALBINEI” și PREZIDENTUL „SOLIDARITĂȚII”.

„Banca generală de asigurare” face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijlocește: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare” le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbaii de încredere ai societății. — Prospecte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca acvizitori buni și cu legături — pot fi ajutate oricând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare” dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cel interesat să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare” DIRECȚIUNEA: SIBIIU—NAGYSZEBEN (CASA „ALBINA”).
AGENTURA PRINCIPALĂ PENTRU COMITATUL ARAD, BÉ.
KÉS, CSANÁD, BIHOR, TIMIȘ, TORONTÁL, CARAȘ-SEVERIN **Arad str. Lázár Vilmos nr. 2.** Telefon nr. 850.
(Ba 240-156)